

T. C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

GEZİ-GÖZLEM VE İNCELEME YÖNTEMİNİN 6.SINIF
SOSYAL BİLGİLER PROGRAMI ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
ÜNİTESİNDEKİ ÖĞRENCİ BAŞARILARINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

İSMAİL ÖZKAN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. M. YILMAZ ÖZDEN

Bolu- 2009

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

İsmail ÖZKAN'a ait "Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Ülkemizin Kaynakları Ünitesindeki Öğrenci Başarılarına Etkisi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.(26/11/2009)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı)	: Yrd. Doç. Dr. M. Yılmaz ÖZDEN	İmza
Üye	: Prof. Dr. Sancar OZANER	İmza
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Zeki ARSAL	İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsünün Onayı

Prof. Dr. Gönül ÜLKER
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

GEZİ-GÖZLEM VE İNCELEME YÖNTEMİNİN 6.SINIF SOSYAL BİLGİLER PROGRAMI ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI ÜNİTESİNDEKİ ÖĞRENCİ BAŞARILARINA ETKİSİ

İsmail ÖZKAN

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. M. Yılmaz ÖZDEN

2009

Bu çalışmanın amacı, İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi, Ülkemizin Kaynakları Ünitesinde Gezi-Gözlem ve İnceleme Öğretim Yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini belirlemektir.

Bu araştırmada, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen uygulanmıştır. Araştırmanın verisi, ‘Ülkemizde Ekonomik Faaliyetler’ başarı testi, ön test ve son test olarak uygulanmış ve toplanmıştır. Araştırma deneysel çalışması, 2007- 2008 eğitim ve öğretim yılı ikinci yarısında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın örneklemini, Zonguldak Karadeniz Ereğli’deki Gülüş Vesile Dikmen İlköğretim Okulunda öğrenim görmekte olan 56 İlköğretim 6.sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada, ‘Ülkemizde Ekonomik Faaliyetler’ konusu; kontrol grubunda, anlatım ve soru-cevap yöntemleri kullanılarak; deney grubunda ise gezi-gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak işlenmiştir.

Veri analizi yapılırken SPSS 15,0 paket programı kullanılmış, $P=0,05$ anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Veri analizinde ilişkili örneklem t- testi ve

İlişkisiz örneklem t- testi kullanılmıştır. İstatistikli olarak değerlendirilen sonuçlar şunlardır:

Hem deney hem de kontrol grubundaki öğrencilerin, sosyal bilgiler dersindeki Ülkemizin Kaynakları ünitesine yönelik başarı düzeylerinin, uygulamadan önce düşük olduğu görülmüştür.

Gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak öğrenim gören deney grubu öğrencileri, ‘Ülkemizin Kaynakları’ ünitesini öğrenmede, geleneksel anlatım yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olmuşlardır.

Geleneksel öğretim metoduyla uygulanan anlatım, bu üniteye öğrenci başarı düzeyini arttırmada etkili olmuştur fakat örnek grupla karşılaştırıldığında bu grubun düzeyi daha düşüktür.

Anahtar kelimeler: Gezi-Gözlem ve İnceleme Yöntemi, Geleneksel Öğretim Yöntemleri, Sosyal Bilgiler Öğretimi

ABSTRACT

THE TRAVEL- OBSERVATION AND ANALYSIS METHOD ON STUDENT
ACHIEVEMENT ABOUT THE SOURCES OF OUR COUNTRY UNIT IN 6TH
GRADE SOCIAL STUDIES CURRICULUM

İsmail ÖZKAN

Master of Thesis

Social Studies Education Department

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. M. Yılmaz ÖZDEN

2009

The aim of this study is to determine the Effect Of Traditional Instruction Method On Student Achievement About The Sources Of Our Country Unit In 6th Grade Social Studies Curriculum.

The experimental study of the survey has taken place in the second half of the 2007-2008 school year. The participants of the study were 56 Students who were all 6. grade elementary students, and had the same course instructor, were selected as samples from the Gülüş Vesile Dikmen Tarman Elementary School in Karadeniz Ereğli in Zonguldak. The control group was taught on the topic “The economical activities in our country” in the traditional telling method, where as the experimental group was taught the topic in respect to travel- observation- analysis method. A pre-test and a post test was applied on the control group during the experiment. The data of the experiment was examined and collected under the topics “The economical activities in our country” performance test, pre- test, final test.

While doing the data analysis, the SPSS 15,0 programme has been used, the level of expediency has been considered as $P=0,05$. Also the t-test of relevant samples and the t-test of irrelevant samples have been applied in the data analysis. The statistical results are:

The achievement level of the students it has been seen that in sample and control groups about the economical activities in our country unit was low before the application.

The experimental group students who were informed on the topic “The economical activities in our countryr” through travel-observation-analysis method, have been more successful than the control group students who were informed on the topic through the traditional telling method.

The instruction which was conducted by the traditional method was effective on increasing the achievement level of the students on this unit but it’s level was lower when compare with sample group.

Key words: The Method of Travel- Observation and Analysis, Traditional Instruction Method, Social Studies Instruction

ÖNSÖZ

Yapılan değişik araştırmaları dikkate alarak Milli Eğitim Bakanlığı, 2005 yılında Sosyal Bilgiler Programında değişiklik yapmıştır. Bu programda; öğrenci merkezli, çoklu zeka kuramını benimseyen yapılandırmacı yaklaşıma yer verilmiştir. Köklü bir değişikliğe gidilirken öğrenciyi aktif hale getirdiğine inandığımız Gezi-Gözlem ve İnceleme yöntemine yeteri kadar yer verilmediği, Sosyal Klüp Etkinlikleriyle sınırlandırıldığı görülmüştür. Çalışmamızda; öğrencinin derse aktif olarak katılımını sağlayan, öğrenciyi merkeze alan, çoklu zeka kuramı çerçevesinde tüm zeka gruplarındaki öğrencilere hitap eden ve sosyal bilgiler öğretimini daha verimli hale getireceğine inanılan gezi-gözlem ve inceleme yönteminin etkililiği incelenmiş, yöntemin ilköğretim sosyal bilgiler dersi için önemi ortaya konmaya çalışılmış ve yöntemin uygulanmasıyla alakalı zorlukları ve bu zorlukların sebepleri üzerinde durulmuştur. Yapılan uygulama ile elde edilen bulgularla da değerlendirme yapılmıştır.

Konu seçiminden uygulamaya, tezin ilk proje halinden son şekline gelmesine kadar, her aşamada benimle paylaştığı çok değerli zamanları, tecrübeleri ve desteği için, her konudaki rehberliği için çok değerli hocam- danışmanım- Yrd. Doç. Dr. M. Yılmaz ÖZDEN' e, en derin saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimimde göstermiş oldukları yakın ilgi ve desteklerinden dolayı, ayrıca ihtiyaç duyduğumda bana her zaman destek olan değerli hocalarım Prof. Dr. F. Sancar OZANER' e, Yrd. Doç. Dr. Zekeriya NARTGÜN' e Yrd. Doç. Yusuf CERİT' e, Yrd. Doç. Dr. Meriç KANBUR TUNCEL' e, Yrd. Doç. Dr. Zeki ARSAL' a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Tezin uygulama aşamasında destek ve yardımlarını esirgemeyen Gülüş Vesile Dikmen İlköğretim Okulu idarecileri, öğretmen ve öğrencilerine; öğrencilerimizi kabul edip ağırlayan, Madenci Gemi Tersaneleri yönetici, mühendis ve işçilerine; Kandilli Kömür İşletmelerinin, başta Ahmet AKER olmak üzere tüm işçi ve mühendislerine; ERNAK BORU yönetici ve işçilerine çok teşekkür ederim.

İsmail ÖZKAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR CETVELİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. 1. Problem Durumu.....	1
1. 2. Problem Cümlesi.....	3
1. 3. Alt Problemler.....	3
1. 4. Araştırmanın Amacı.....	4
1. 5. Araştırmanın Önemi.....	4
1. 6. Sınırlılıklar.....	5
1. 7. Varsayımlar.....	6
1. 8. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2. 1. Sosyal Bilgiler Öğretimi ve ilgili temel kavramlar.....	7
2. 1. 1. Sosyal Bilimlerin Tanımı.....	7
2. 1. 2. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Tarihçesi	8
2. 1. 3. Sosyal Bilgiler Dersinin Niteliği ve Kapsamı.....	10
2. 1. 4. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amacı.....	11
2. 1. 5. Sosyal Bilgiler Programı.....	13
2. 1. 6. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	16
2.1.6.1. Aktarım(Takrir).....	16
2.1.6.2. Problem Çözme.....	17
2.1.6.3. Tartışma.....	18

2.1.6.4. Soru-Cevap.....	18
2.1.6.5. Örnek Olay İncelemesi.....	19
2.1.6.6. Beyin Fırtınası.....	20
2.1.6.7. Gösteri(Demonstrasyon).....	21
2.1.6.8. Dramatizasyon.....	22
2.1.6.9. Proje Çalışması.....	22
2. 2. Gezi-Gözlem ve İnceleme Nedir?.....	23
2. 2. 1. Gözlem Çeşitleri.....	26
2. 3. Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin Faydaları ve Zorlukları.....	28
2. 3. 1. Faydaları.....	28
2. 3. 2. Zorluk ve Sınırlılıklar.....	30
2. 4. Gezi-Gözlem ve İnceleme İçin İzlenecek Prosedür.....	31
2. 4. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Planlanması ve Uygulanması.....	32
2. 5. 1. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Hazırlık Safhası.....	32
2. 5. 2. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Uygulama Safhası.....	34
2. 5. 3. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Sonuç Safhası.....	35
2. 6. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Etkili Olabilmesi İçin Rehber İlkeler.....	36
2. 7. Sosyal Bilgiler Kapsamı İçinde Coğrafya Öğretiminde Gezi-Gözlem ve İnceleme Yöntemi.....	37
2. 8. İlgili Araştırmalar.....	39

BÖLÜM III

YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli.....	43
3. 2. Araştırma Grubu.....	44
3. 3. Deney Süreci.....	45
3. 4. Veri Toplama Araçları.....	46
3. 5. İşlem Basamakları.....	48
3. 6. Verilerin Analizi ve Kullanılan İstatistiksel İşlemler.....	51

BÖLÜM IV

BULGULAR

4. 1. Deney Grubu Ön test ile Kontrol Grubu Ön test Sonuçlarına Ait Bulgular ve Yorumlar.....	53
4. 2. Deney Grubu Son Test ile Kontrol Grubu Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular ve Yorumlar.....	54
4. 3. Deney Grubu ile Kontrol Grubu Erişileri Arasındaki Farklılığa Ait Bulgular ve Yorumlar.....	55

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5. 1. Tartışma.....	57
5. 2. Sonuç ve Öneriler.....	58
5.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öneriler.....	59
5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	61

KAYNAKÇA.....	62
----------------------	-----------

EKLER.....	69
-------------------	-----------

KISALTMALAR CETVELİ

Kısaltma	Açıklama
N	Öğrenci Sayısı
$\bar{x}$	Ortalama
Ss	Standart Sapma
sd	Serbestlik Derecesi
t	T Değeri
p	Olasılık Değeri
bkz.	Bakınız
vs.	Ve saire
vb.	Ve Benzeri
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2. 2. 1. Gözlem Çeşitleri.....	28
Tablo 3.1.1.Araştırmanın Simgesel Deseni.....	43
Tablo 3. 2. 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dağılımı	44
Tablo 3. 2. 2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Sonuçları.....	45
Tablo 3. 3. 1. Çalışmanın Deneysel Deseni.....	46
Tablo 3. 4. 1. Başarı Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (P_j), Standart Sapmaları (S_j) ve Ayırıcılık Güçleri (R_{jx})	47
Tablo 3. 4. 2. Başarı testinin analiz sonuçları	48
Tablo 3. 5. 1. Soruların Ünite Konu ve Kazanımlarına Dağılımı.....	48
Tablo 4. 1. 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön test Puanlarına ilişkin t-Testi.....	53
Tablo 4. 2. 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son test Puanlarına ilişkin T-testi.....	54
Tablo 4. 3. 1. Deney Grubu ve Kontrol Grubu erişilerinin (Ön test-Son test Puanları arasındaki Fark) arasındaki farka ait T-testi.....	55

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna ilişkin açıklamalar ile araştırmanın amacına, önemine, sayıtlarına, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilmiştir.

1. 1. Problem Durumu

Çağdaşlık, çağı yakalamak; sosyal, siyasal, ekonomik, hukuk, bilim ve en önemlisi eğitim alanlarında çağın gerektirdiği değişimleri izleyebilmekle mümkündür. Bu değişimlere kısa zamanda ayak uydurabilen, yeni değişimlerin öncüsü olan halklar çağdaş; ataerkil, değişimleri algılamakta ve uyarlamakta zorluk çeken, teokratik yönetimi benimsemiş halklar ise çağdışı olarak nitelendirilmektedir. İçinde yaşadığımız çağ, bilgi ve iletişim çağıdır. İletişim halklar arasındaki sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel farklılıkları en aza indirgemiş, dünyanın küresel bir köy halini almasını sağlamış, çağdaşlık kavramını yok etmiştir. Artık çağı yakalamak deyimi yerine günü yakalamak deyimi kullanılır hale gelmiştir. Gelişim ve değişim kısa sürede her yere yayılarak gerek bireysel, gerek kurumsal, gerekse toplumsal dinamizme yeni bir ivme kazandırmıştır. Bunun sonucunda değişime yön verenler, üreticiler, ekonomistler, eğitim bilimciler içinde yaşadıkları toplumun ihtiyaçlarını, beklentilerini değil aynı zamanda tüm insanlığın ortak ihtiyaç ve beklentilerine cevap verecek değerler, kuramlar, sistemler oluşturma çabası içerisine girmişlerdir. Değişim bu yönüyle eski değerleri, normları, tutumları, inançları zayıflatıp, yıkarken yerlerine yenilerini inşa etmeye başlamıştır.

Bilgi ve iletişim çağında ihtiyaç duyulan insanın yetiştirilmesi eski kalıp ve yöntemlerle mümkün değildir. Ezber yerine, uygulamaya dönük; bilgiyi öğreten değil bilgiyi işlemeyi öğreten bir eğitim sistemine ihtiyacımız vardır. Bilgiyi teorik

ve soyut olarak öğrenmek günümüz problemlerinin çözümünde yetersiz kalmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı da bu kapsamda birçok ders programında olduğu gibi Sosyal Bilgiler Dersi Programında da ciddi çalışmalar yapmış, 2005-2006 yıllarından itibaren uygulanmak üzere değişikliklere gidilmiştir. Yeni Program, öğrenci merkezli, öğrenciyi aktif hale getiren, çoklu zeka kuramını benimsemiş, yapılandırmacı bir yaklaşıma göre düzenlenmiştir. Öğretim yöntemlerinde klasik yöntemler yanında modern öğretim yöntemlerine de ağırlıklı olarak yer verilmiştir.

Yöntem seçimi öğrenci başarısını belirleyen en önemli etkenlerden birisidir. Öğretmen kullanacağı yöntemi belirlerken, sınıfının fiziki şartlarını, sınıf mevcudunu, kullanacağı araç ve gereçleri, anlatacağı konuyu özelliklerini, yöntemin maliyetini göz önünde bulundurmalıdır. Bununla birlikte yöntem seçiminde etkili olan bir diğer husus, seçilen yöntemin öğrenciyi ne kadar merkeze aldığı ve farklı zeka gruplarındaki öğrencilere ne kadar hitap ettiği.

Sosyal Bilgiler Dersinde Gezi-Gözlem ve İnceleme öğretim yönteminin öğrenciyi merkeze alan, farklı zeka gruplarında ki öğrencilere hitap eden ve öğrencinin devamlı aktif olduğu bir yöntem olduğuna inanmaktayız. Yöntem, öğrencilere sınıf ortamına taşınmayacak oranda kaynak sunar. Yapılan değişik araştırmalar Gezi-Gözlem ve İnceleme Öğretim Yöntemini, öğrencilerin zevk alarak öğrendikleri bir yöntem olarak ortaya koymuştur. Yöntem sayesinde öğrenciler, sınıf içinde soyut ve teorik olarak öğrendiklerini, sosyal hayatta ve doğal ortamda tatbiki ve somut olarak öğrenme ve uygulama olanağına erişirler.

Sosyal Bilgiler Dersinin amaçlarından birisi de öğrencilerin sosyalleşmelerine yardımcı olmak, karşılaşacakları sosyal problemlere çözüm üretmelerini sağlamaktır. Bunların ise kapalı sınıf ortamında tam manasıyla gerçekleşmesi söz konusu değildir. Öğrencilerin öz güvenlerinin gelişmesi, öğrencilerin sosyalleşmesi, sosyal problemlerle bire bir sosyal hayatın içinde karşılaşmaları ve çözüm üretmeleri; Gezi-Gözlem ve İnceleme yönteminin sağladığı bir başka faydadır.

Yine yapılan araştırmalar, yasal izleklerin zorlukları, maddi yetersizlikler, öğretmenlerin ek sorumluluk almak istememeleri gibi değişik nedenlerden dolayı bu yöntem gereken önemin verilmediğini ve öğretmenler tarafından fazla tercih edilmediğini göstermiştir.

Bunlarla birlikte, Gezi-Gözlem ve İnceleme yönteminin öneminin ve başarıya olan etkisinin ne olduğunu somut olarak ortaya koymak için böyle bir çalışama yapılmasına karar verilmiştir.

1. 2. Problem Cümlesi

İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi 'Ülkemizin Kaynakları' ünitesinin gezi-gözlem ve inceleme öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1. 3. Alt Problemler

1. Gezi-gözlem ve inceleme yönteminin uygulandığı deney grubu ile, geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun Ön test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Gezi-gözlem ve İnceleme yönteminin uygulandığı deney grubu ile, geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Gezi-gözlem ve inceleme yönteminin uygulandığı deney grubu ile, geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin Ön test-Son test puanlarının erişileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1. 4. Araştırmanın Amacı

Öğrenci merkezli olan yeni eğitim sistemimizde amaç, her ünite için belirlenen kazanımların öğrenciler tarafından en üst düzeyde elde edilmesini sağlamaktır. Bu da diğer faktörler yanında uygulanan öğretim yönteminin hangi ünite ve konularda nasıl başarı sağladığının bilinmesiyle alakalıdır. Öğretmen, ünite ve konunun özelliğine bağlı olarak öğretimin en iyi bir şekilde gerçekleşebilmesi için en uygun yöntemi seçmelidir. Sosyal Bilgiler dersi içeriğinde farklı disiplinlere ait bir çok ünite ve konu yer almaktadır. Dolayısıyla bunlara ait kazanımların öğrenciye öğretiminde seçilecek yöntemin belirlenmesi, ünitenin ve konunun hangi alt disiplin içerisinde yer aldığına da bağlıdır. Tarih ünite ve konularında, coğrafya ünite ve konularında, vatandaşlık ünite ve konularında seçilecek yöntemler birbirinden farklılık göstermektedir. Bununla birlikte etkili bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için, öğretmenlerin bir den çok yöntemi bir arada kullanmasın da fayda vardır.

Seçmiş olduğumuz araştırma konusu Sosyal Bilgiler içinde Coğrafya biliminin bir konusudur. Coğrafya ünite ve konularının öğretiminde kullanılacak en önemli yöntemlerden biri de gezi-gözlem ve inceleme yöntemidir. Bu yöntem sayesinde öğrenciler sınıf ortamından çıkarak olay ve olguları tabii ortamı içinde gözlemlene olanağına sahiptirler. Doğal ortam öğrenci için sınıf içine taşınamayacak oranda veri sağlamaktadır. Öğrenciler bu yöntemde doğal uyarıcılarla sürekli etkileşim içinde olduklarından daha kalıcı öğrenme gerçekleştirebilecektir.

Bu nedenle bu çalışmamızda Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin Sosyal Bilgiler dersinde, Ülkemizin Kaynakları ünitesinin öğretimindeki etkililiği ve verimliliğinin bir değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır.

1. 5. Araştırmanın Önemi

Eğitimin en temel amaçlarından birisi de, bireyleri hayata hazırlamak, onların toplumsal hayatta karşılaştıkları problemlere rasyonel çözümler üreterek etkin bir

vatandaş olmalarını sağlamaktır. Son yıllarda bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler insan hayatını kolaylaştırmış, bir çok sorunu çözmekle birlikte; özellikle sosyal alanda insanlar için bir çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sorunların sebeplerinin anlaşılması, çözüm yollarının aranması Sosyal Bilgiler Öğretiminin öneminin artmasına sebep olmuştur. Yeni sorunların, eski kalıp ve yöntemlerle çözülemeyeceğinin anlaşılması, Sosyal Bilgiler Öğretiminin de tüm yönleriyle yeniden şekillenmesi ihtiyacını doğurmuş, Sosyal Bilgiler Dersi çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek tasarımda yeniden yapılandırılmıştır. Sosyal Bilgiler Öğretimindeki bu değişimlerin amacına ulaşabilmesi, her şeyden önce öğretmenlerin çok iyi bir şekilde bu değişimleri algılaması ve kendini yenileye bilmesiyle mümkündür.

Çalışmamız yeni program, ünite ve konularının, gezi-gözlem ve inceleme yöntemiyle işlenişiyile ilgili bir örnektir. Yöntemin Sosyal Bilgiler dersi ünite ve konularında, nasıl planlanıp uygulanabileceğini, işlem basamaklarının ve zorluklarının neler olduğunu, Sosyal Bilgiler dersinde başarıya olan etkisinin ne olduğunu ortaya koyması açısından önem arz etmektedir.

Çalışmamız sonuçlarının, öğretmenlerimiz tarafından değerlendirilmesi, uygun ünite ve konularda bu yönteme yer vermeleri açısından önem arz etmektedir.

Yine çalışma sonuçlarının MEB tarafından değerlendirilmesi, bu yöntemin kullanılmasıyla ilgili izlekleri en aza indirgeyerek, yöntemin daha sık kullanılması konusunda öğretmenlerimizin teşvik edilmeleri hususunda önem arz etmektedir.

1. 6. Sınırlılıklar

1. Araştırma İlköğretim 6. sınıf öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur.
2. Araştırmanın örneklemini 2007-2008 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Karadeniz Ereğli İlçesi Güllüç Vesile Dikmen İlköğretim Okulu'nun iki ayrı sınıfında (6-A, 6-B) öğrenim gören 56 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

3. Araştırma 'Ülkemizin Kaynakları' ünitesi ile sınırlandırılmıştır.

4. Veri toplama araçları, 'Ülkemizin Kaynakları' ünitesi başarı testi ile sınırlı tutulmuştur.

1. 7. Sayıtlar

Deney ve kontrol grubu, kontrol altına alınamayan değişkenlerden aynı ölçüde etkilenmiştir.

1. 8. Tanımlar

Eğitim: Öğrencinin, öğretmen tarafından bilgi, birikim, tecrübe, donanım ve yeteneklerini en üst seviyede geliştirerek hayata hazırlanmasıdır.

Öğretim: Eğitimin gerçekleşmesi için öğretmenin planlı, programlı bir şekilde öğrenciye aktarmış olduğu veriler bütünüdür.

İlköğretim ikinci kademe: İlköğretim okullarının 6. 7. ve 8. sınıflarını kapsayan bölümüdür.

Gezi-Gözlem ve İnceleme Yöntemi: Okul dışına yapılan gezilerin planlı ve amaçlı olması esas alınarak; 'bir olayı veya varlığı bulunduğu yerde ve tabii şartları içinde amaçlı ve planlı bir şekilde inceleme yöntemidir (Serin, 2003; 23).

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin temel kazanımlarının, öğrencilerin yaşları, fiziksel ve ruhsal özellikleri gibi unsurların göz önüne alınarak aktarıldığı öğretim programıdır (Yazıcı, 2006:).

Sosyal Bilgiler Öğretmeni: İlköğretim ikinci kademedeki (6-7 ve 8. Sınıflar) sosyal bilgiler derslerine giren öğretmen.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretimi ve amaçları ile gezi- gözlem inceleme yöntemi ayrıntılı olarak açıklanmış ve ayrıca Ülkemizde Ekonomik Faaliyetler konusundan da bahsedilmiştir.

2. 1. Sosyal Bilgiler Öğretimi ve ilgili temel kavramlar

2. 1. 1. Sosyal Bilimlerin Tanımı

Günümüzde ve geçmişte toplumsal yaşam içinde insanın insanla, çevresi ile ve kurumlarla ilişkilerini inceleyen birçok disiplin bulunmaktadır. Bu disiplinler Sosyal Bilimler adı altında toplanmaktadır (Nas, 2000: 80).

Sosyal Bilimler alanına giren disiplinler, amacına göre farklı biçimlerde sınıflanmaktadır. Fakat pek çok kaynakta Tarih, Coğrafya, Antropoloji, Ekonomi, Sosyoloji, Politika; Sosyal Bilimler alanı içine giren başlıca disiplinler arasında yer almaktadır (Erden, 1981: 34).

Sosyal Bilimler, çok geniş anlamda, insanlar arası ilişkileri inceler ve genel olarak, toplumda insan davranışlarıyla ilgilenen disiplinleri içerir. Konusu; gruplar içinde oluşan insan etkinliği, amacı ise; beşeri anlayışın gelişmesidir (Dönmez, 2003: 31).

Tanımlardan yola çıkarak, Sosyal Bilimlerin insan ve yaşamını temel alan, bireyin diğer bireylerle benzerlik ve farklılıklarının bilincinde olarak, toplumsal yaşam içinde görev, hak ve sorumluluklarını bilen ve yerine getirebilen, bu

doğrultuda bireyin sosyalleşmesini amaç edinen bilimler topluluğu olarak ifade edilmektedir.

2. 1. 2. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Tarihçesi

Sosyal Bilgiler Öğretimi ile ilgili kaynaklar tarandığında bu terimin ortak bir tanımının olmadığı görülmektedir. Çünkü sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı disiplinlerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Sosyal Bilgiler terimini açıklamak için yapılan tanımlarda birleşilen ortak nokta sosyal bilgilerin ‘yurttaşlık eğitim programı’ olmasıdır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 392).

Sosyal bilgiler, insanları ve yaşamlarını konu alır. Kendi kendimizi ve diğerlerini daha iyi tanımamıza yardımcı olur. Sosyal Bilgileri tanımlamak, coğrafya ya da tarih gibi bir disiplini tanımlamaktan daha zordur, çünkü sosyal bilgiler disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır. Bununla birlikte sosyal bilgilerin iki temel ayırıcı özelliği, vatandaşlık yeterliliklerini kazandırmak için oluşu ve bütüncül, disiplinler arası bir alan oluşudur (Doğanay, 2003: 16).

Evans ve Brueckner’e (1990) göre “sosyal bilgiler terimi; sosyal bilim alanlarını insan şeref ve haysiyetini korumak amacıyla oluşturulan demokratik bir toplumda bireyin rolünü inceleyen, sosyal olayları ve insan ilişkilerini irdeleyen faaliyet alanlarını kapsamaktadır.” Akt. (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 5).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın Sosyal Bilgiler öğretmenlerine kaynaklık etmesi amacıyla hazırlamış olduğu İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu (2006: 26) adlı eserde ise Sosyal Bilgiler, “bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe, Siyaset Bilimi ve Hukuk gibi Sosyal Bilimleri ve Vatandaşlık Bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş,

bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir”.

Sosyal Bilgiler eğitiminin ne zaman ve nerede başladığı tam olarak bilinmemektedir. Ancak insanın toplumsal bir ortamda hayatını devam ettirdiği gerçeğinden hareketle, Sosyal Bilgiler eğitiminin hedeflediği davranışları kazanamamış bir bireyin toplumsal hayatta başarıya ulaşması çok güçtür. Bu nedenle Sosyal Bilgiler Eğitimi insanlığın var oluşuyla başlamıştır denilebilir (Sönmez.1998: 21)

Bu kavram, ABD’nin 19.yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında yaşadığı sosyal, ekonomik, kültürel v.b. alanlardaki büyük dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm arama kaygısından doğmuştur. Amerikan toplumuna, başka kültürlerden olan insanlarla birlikte yaşama, işbirlikli problem çözme ve ortak karar alma için gerekli bilgi, tutum ve değerlerin öğretilmesi gerekiyordu. Bu, ABD eğitim yöneticilerini, yeni bir vatandaşlık eğitim programı geliştirme mecburiyetiyle karşı karşıya getiriyordu. Başka bir deyimle, yeni oluşum, ülkede bir eğitim reformu yapılmasını öngörüyordu (Öztürk- Dilek, 2003: 70).

19. yüzyılın başlarında, sosyal bilimciler, eğitimciler, bu reformu, yeni bir vatandaşlık programı hazırlayarak gerçekleştirdiler. Program, tüm çocuklara, kentli dayanışmasını nasıl gerçekleştireceklerini, kısaca, her zamankinden daha karmaşık, güç ve kaotik hale gelen bir dünyada nasıl yaşayacaklarını öğretecekti. Sosyal problemlerin şansa bırakılmaması gerektiğine, dahası, demokratik bir toplumda karar alma sürecinin yerel politikacılara terk edilmemesine karar verilmişti. Vatandaşlar, sosyal sorunları ve bunların çözüm sürecinde rol almayı öğrenmeliydi. Okul programı, bir kimsenin yaşam niteliğine ilişkin sorunlardan bahsetmeliydi. 1916 yılında, The National Education Association Commission, okul programındaki sosyal eğitim ve öğretim konularını tanımlamak için resmen “sosyal bilgiler” terimini kabul etti. İlk yıllarda sosyal bilgiler programında, tarih, coğrafya ve yurttaşlık konuları bazıları tarafından gereksiz görüldü. Bu arada tarih konularının programdaki ağırlığının azalması, tarihçilerde düş kırıklığına ve tepkilere yol açtı.

Tarihin karşısında sosyal bilgilerin yer almasıyla ilgili akademik tartışmalar oldukça yaygındı. Birçok öğretmen bu tartışmalara aldırmayarak ilkokul sınıflarında tarih öğretmeye devam ettiler. Bir kısım ilkokul öğretmeni de ilk günden itibaren entegre “sosyal bilgiler” programını uygulamaya koydu (Öztürk- Dilek, 2003: 70 - 71).

Günden ve Erden’e göre; Sosyal Bilgiler ismi ilk kez resmi olarak 1916 yılında ABD’de orta dereceli eğitim kurumlarının programını düzenlemekle görevli bir komite tarafından kullanılmıştır. Sosyal bilgilerin ders olarak eğitim kurumlarında okutulması yine ABD’de 20.yüzyılın başlarında gerçekleşmiştir. Sosyal Bilgilerin eğitim kurumlarında ders olarak yer almasının nedeni; o dönemde ABD’ de yaşanan sosyal hayattaki karmaşaya ve toplumsal hayatla ilgili değişimlerin doğurduğu çatışmaların önlenmesi çalışmalarına dayanmaktadır (Akar, 2001: 33).

Osmanlı Devleti’nde sosyal bilgilerin kapsamına giren dersler, ilk defa Sultan II. Abdülhamit zamanında (1876 – 1909), Maarif Nezareti’ne bağlı, Usûl-i Cedide uygun olarak eğitim ve öğretim yapan birer ilköğretim kurumu olan iptidâilerin programına girmiştir. Cumhuriyetten önce, bugünkü sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan dersler, ilköğretim okullarının programına girmiştir. Cumhuriyet döneminde 1926, 1930, 1936 ve 1948 programlarında da, tek disiplinli program desenine uygun tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerine yer verilmiştir (Öztürk- Dilek, 2003: 73).

2. 1. 3. Sosyal Bilgiler Dersinin Niteliği ve Kapsamı

Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen derin bilgiler olarak tanımlandığı için, toplumsal gerçek denildiğinde, toplumsal hayatı düzenleyen her türlü etkinlik akla gelebilir. İnsanın hayatında kullandığı ve zorunlu olan, onun daha kolay, rahat, mutlu yaşamasını, kendini gizli yetenekleri doğrultusunda geliştirip, gerçekleşmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkiler, bu kavramın içine girebilir. Bir bakıma tüm Sosyal Bilimler, felsefe ve diğer etkinliklerin kesiştiği bir alan olarak düşünülebilmektedir (Dönmez, 2003; 32).

Bugün okullarımızda okutulan sosyal bilgilerde; Tarih-Coğrafya-Vatandaşlık konuları ağırlıklı bir şekilde yer almaktadır; ama bu yer alış, bireyin sosyal ve fizik çevresinin ve bu çevreyle olan ilişkisinin incelenmesinde doğal olarak bu üç ders konularından bazılarının ele alınması biçimindedir. Yoksa var olan konuların birleştirilmesi şeklinde değildir (Güngördü, 1998; 130).

2. 1. 4. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amacı

Kocaoluk sosyal bilgilerin amaçlarını dört başlık altında toplamıştır.

- * Vatandaşlık görev ve sorumlulukları yönünden öğrencileri; ailesine, milletine, vatanına, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, çalışkan, araştırmacı, özverili, erdemli, girişimci, iyi insan, iyi vatandaş olarak yetiştirmektir. Sosyal bilgiler öğrencilere dünya tarihini ve kendi tarihlerini tanıtarak, kendi milletlerine karşı güven duygusu geliştirmelerini amaçlamaktadır
- * Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden öğrencileri; grup faaliyetlerine katılan, insanların birbirlerine ihtiyaç duyduklarını anlayan, başkalarına yardım etmenin önemini fark eden ve bunu uygulaya bilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır
- * Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden; Ülkesinin dünya üzerindeki yerinin önemini kavrayan, yurdunun kalkınmasında severek sorumluluk alan, Ülkesinin komşuları ve bu komşularla ilişkiler hakkında bilgi sahibi olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır
- * Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden; yakın çevrenin ekonomik değerlerini ve milli kaynakları tanıyan, bunları korumayı görev bilen, üretim ve tüketimde bilinçli olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Kocaoluk, 2001: 292).

İlköğretimdeki sosyal bilgiler dersi öğrenciyi toplumsal yasama hazırlamayı amaçlamaktadır. Sosyal bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri öğrenciyi “toplumsal kişilik kazandırmaktır”. Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği iyi bir yurttaş olmaktır. Burada iyi bir yurttaş olmaktan amaç, kişinin ödev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olmasıdır. Sosyal bilgiler dersi, çocuğun içinde bulunduğu toplumsal yaşamla çok yakından ilgilidir. Bu nedenle, çocuk özellikle içinde bulunduğu toplumsal yaşamı bu derste, geçmişi bugünü ve geleceği ile yakından tanıyacaktır (Binbaşoğlu, 1981:40-42).

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 30.06.2005 tarih ve 188 sayılı kararıyla kabul edilen İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçları Şunlardır:

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar

9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.

12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.

13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.

14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

16. Farklı dönem ve mekanlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.

17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir. (MEB, 2005).

2. 1. 5. Sosyal Bilgiler Programı

Cumhuriyet döneminde ilkokul programında çeşitli tarihlerde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerde eğitimin temel amacı ‘Her düzeydeki okullarda Cumhuriyet Rejiminin gerektirdiği ve yeni Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu nesiller yetiştirmek’ olarak saptanmıştır (Akyüz, 2001: 300).

Disiplinler arası bir program yaklaşımı ve bir ders olarak Sosyal Bilgiler, Türkiye’de ilk kez 1960’lı yıllarda benimsenmiştir. Bu tarihten önce, gerek Osmanlı, gerekse Cumhuriyet dönemlerinde, bu dersin kapsamına giren disiplinler, ilköğretim

düzeyinde ayrı dersler olarak verilmiştir. Cumhuriyet dönemi 1926, 1930, 1936, 1948 programlarında da ayrıca Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerine yer verilmiştir (Otluoğlu- Öztürk: 2002).

1926 yılında MEB tarafından yayınlanan programda; ‘İlk mektebin başlıca maksadı genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir’ İlkesi temel alınmıştır. Bu ilkeye dayanarak 4. ve 5. sınıflarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine haftada ikişer saatten toplam altı saat yer verilmiştir. Daha sonraki yıllarda 1926 programının temel ilkesi, özü aynı kalmak şartıyla, eklemeler yapılarak geliştirilmiştir. 1962 programında ise; tarih, coğrafya, yurttaşlık dersleri yerine Toplum ve Ülke İncelemeleri dersi konulmuştur (Sönmez, 1998: 22-23).

1962 programında kavram öğretimine ayrıca önem verilmiştir. Verilen önem programın açıklamalar bölümünde şu şekilde yer almıştır: ‘Toplum ve Ülke İncelemeleri dersinde geçen Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık bilgisi ile ilgili terimlerin çocuklar tarafından iyice kavranılmasına öğretmen özel bir yer verecektir’ (MEB, 1962: 28).

1968 programında, derslerin işlenişi yeniden gözden geçirilerek; Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık bilgisi derslerinin konuları birbirine yaklaştırılmış ve dersin adına ‘Sosyal Bilgiler’ adı verilmiştir. Bu dersin 4. ve 5. sınıflarda haftada beşer saat okutulması öngörülmüştür (Akar, 2001: 36).

Sosyal bilgiler ülkemizde, ders olarak 1968–1969 öğretim yılında ilkokullarda, 1973–1974 öğretim yılında da ortaokullarda okutulmaya başlanmıştır. 1985–1986 öğretim yılından itibaren ortaokullardan sosyal bilgiler dersi kaldırılmış, bunun yerine milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgileri dersleri konulmuştur. 1998–1999 öğretim yılından itibaren bu dersler sosyal bilgiler dersi ile birleştirilip tekrar uygulamaya konulmuştur (MEB, 1998: 62).

Milli Eğitim Şûrası ve benzeri platformlarda sıklıkla, öğretim programlarının, öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak, öğretim programlarında yeni yaklaşımlar dikkat çeker duruma gelmektedir (MEB, 2005: 50).

Bu bağlam da yeni sosyal bilgiler programında davranışçı yaklaşımdan, yapılandırmacı yaklaşıma geçiş yapılmıştır. Yeni programın vizyonu; 21. yüzyılın çağdaş, Atatürk İlkeleri ve İnkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yetiştirmektir (MEB, 2005: 50).

Yeni sosyal bilgiler programı, tümüyle davranışçı yaklaşımlardan öte, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda yapılandırmayı önemseyen bir gelişim göstermektedir. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, dolayısıyla etkinlik merkezli, sosyal bilgiler açısından, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır (MEB, 2005: 50).

Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek

bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir. Sosyal bilgiler programı ayrıca aşağıdaki üç geleneği de önemseydiğini belirtmektedir;

1. Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler,
2. Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler,
3. Yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler.

Sosyal bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirebilecek donanımlar kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB,2005: 51).

2. 1. 6. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

2.1.6.1. Aktarım (Takrir)

Anlatım, öğretmenin bilgilerini pasif bir şekilde oturarak dinleyen öğrencilere otokratik bir şekilde ilettiği geleneksel bir yöntemdir (Küçükahmet, 1997: 63).

İlköğretimde sosyal bilgiler öğretiminde en sık kullanılan yöntemdir ancak dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bir konuya giriş yaparken, konuyu özetlerken, açıklarken ve konu hakkında bilgi verirken anlatım yönteminin etkili olabileceği belirtilmektedir. Anlatım yönteminin kullanılmasında karşılaşılabilecek en önemli sorun; öğrencilerin dikkatini sürekli olarak ayakta tutabilmektir. Küçük öğrenciler için bu süre 10 dakika, büyük öğrenciler için ise 15 dakikadır. Bu sürenin dışına çıkıldığında öğrenciler ders dışı konularla ilgilenmeye başlamaktadırlar (Barth ve Demirtaş, 1997: 5. 2).

Öğretmenin, anlatım yöntemini tek başına kullanmaktan ziyade diğer yöntemlerle desteklemesi öğrenci başarısının artmasında çok daha etkili olacaktır.

Yöntemi kullanan öğretmenin, yapacağı ilk uygulama yöntemi öğretmen merkezli olmaktan çıkartmaktır. Öğrenci merkezli yöntemlerle birlikte yer verilerek, öğrenciye bilgi aktarmaktan ziyade yapılan rehberlikte yol göstermek amacıyla kullanılması, bu yöntemin etkinliğini arttıracaktır. Gezi-gözlem ve İnceleme Yöntemiyle yapmış olduğumuz etkinliklerde; öğrenciye yapılacak gezi hakkında bilgi verilmesinde, gezi de uyulması gereken kuraların anlatılmasında, gezi süresince öğrencilere rehberlik yapılmasında ve gezinin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sırasında anlatım yönteminden etkili bir şekilde faydalanılmıştır.

2.1.6.2. Problem Çözme

Problem çözme, istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü olanaklar arasından seçme ve kullanmadır. (Demirel, 2000: 88)

Problem çözme yöntemiyle öğrencilerin günümüz modern dünyasının beklediği davranışları göstermesi sağlanabilir (Bingham, 1998: 11).

Sosyal bilimlerde problem çözme matematik ve fene göre önemli derecede değişiklikler göstermektedir. Matematik ve fende çoğu problemin tek biçimi ve uzmanlarca karşılıklı olarak kabul edilmiş bilgiye dayanan tek çözümü vardır. Buna karşın Sosyal Bilimler uzmanları sık sık sadece problemin biçiminde birbirlerine katılmakla kalmayıp, aynı zamanda kitlesel gösterimde çözümün kökenini parçalara ayırmakta da birbirlerine katılmazlar (Glover ve di., 1990: 355).

Problem çözme yöntemi çeşitli aşamaların hayata geçirilmesiyle uygulanır. Problem çözme aşamaları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Barth ve Demirtaş, 1997: 11.3-11.4);

- 1-Deneyim,
- 2-Belirsizlik ve çelişki,
- 3-Problemin belirlenmesi,
- 4-Hipotezler oluşturmak,

5-Araştırma ve kanıtlama,

6-Genelleme ya da kesin sonuç.

Bu tekniğin, Gezi-Gözlem ve İnceleme yöntemiyle birlikte kullanılmasıyla, öğretmenin sınıf içinde yapay problemler oluşturması, bunu çocukların problem haline getirerek çözüm üretme çabalarına girmeleri ortadan kalkar, çünkü problemle öğrenciler bire bir gerçek hayatın içinde karşılaşmakta ve çözüm aramaktadırlar.

2.1.6.3. Tartışma

Tartışma iki yada daha fazla kişinin bir konu hakkında kendi düşüncelerini açıklayarak fikir alış verişinde bulunmasıdır (Fidan ve Erden, 1993: 186).

Tartışma yöntemi problem çözme, yeni kavramları kullanma, eski bilgileri yeni durumlara uygulama, eleştirci düşünme yeteneklerinin geliştirilmesinde kullanılır. Özellikle Sosyal Bilgilerde ki problem çözümünde etkin bir tekniktir (Fidan ve Erden, 1993: 186).

Gezi-Gözlem ve İnceleme Yöntemiyle ders işlenirken tartışma tekniğinden de faydalanılabilir. Ülkemizde ekonomik gelişmişliğin bölgeler arasında farklılık göstermesinin nedenleri, tarım ürünlerinin dağılışının farklılık göstermesi, sanayi faaliyetlerinin dağılışının farklılık göstermesi; ekonomik faaliyetler sürdürülürken, doğal ortamın korunması için alınabilecek önlemlerin neler olduğu, sorularına tartışma yöntemiyle cevap aranmıştır. Yine konumuzla ilgili olan ve güncel bir problem olan işsizliğin nasıl önlene bileceği sorununa grup tartışmalarıyla cevap aranmıştır.

2.1.6.4. Soru-Cevap

Soru-cevap; öğretmenin formüle ettiği soruları öğrencilerin sözel olarak cevaplamalarına dayanan bir öğretim tekniğidir. Öğretmen neyi, ne zaman soracağını bilmeli, ayrıca öğrencileri belli bir çerçeve içinde tutabilmelidir. Sorularla

öğrencilerin hatırlayarak cevap vermeleri değil, düşünmeleri sağlamak amaçlanmaktadır. Sorulara cevap ararken öğrenciler kendi bilişsel yeteneklerini kullanabilmelidirler. İyi uygulanan bir soru-cevap tekniği öğrencilerin düşünmelerini, değerlendirmelerini ve yaratıcılıklarının gelişmesini sağlamalıdır (Küçükahmet,1997: 67).

Gezi-Gözlem ve İnceleme etkinliklerimiz sırasında Soru-Cevap Yönteminden de faydalanılmıştır. Öğrencilerimize özellikle gözlemleri ve yapmış oldukları incelemeler sırasında sorular sorularak hedeflenen kazanımlara odaklanmaları sağlanmıştır. Etkinliklerimiz sırasında sadece öğrencilerimize soru sorulmamış, öğrencilerimizde gerek köylülerle, gerek işçi ve mühendislerle, gerekse işletme müdürleriyle yapmış oldukları röportajlarda sorular sormuş ve aldıkları cevapları not tutmuşlardır. Etkinliklerimiz bitiminde konuların pekişmesi için yine bu yöntemden faydalanılmış, gezi-gözlem ve inceleme yapılan alanlarla ilgili sorular sorulmuştur.

2.1.6.5. Örnek Olay İncelemesi

Derslerin veya ünitelerin işlenişinde konu ile ilgili olarak gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin okul veya sınıf ortamına getirilerek işlenmesi esasına dayanır. Öğrenciyi merkez alan bir tekniktir (Akbaşlı ve Pilten, 1999: 62).

Örnek olay incelemesi öğrencilerin sorunlu bir olaya aktif olarak katılımlarını gerektiren bir yöntemdir. Sorunlu olay gerçek ya da hayali olabilir. Olayı anlatan ve gerekli verileri kapsayan bir rapor üzerinde çalışan öğrenciler, olayı öğrenir verileri analiz eder, sorunu değerlendirirler. Tartışarak olayın nedenlerine ya da çözümüne ilişkin öneriler getirirler (Küçükahmet, 1997: 83).

Gezi-Gözlem ve İnceleme yönteminin kullanılmasıyla, Örnek olay incelemesine gerek kalmaz. Öğrenciler Gezi-Gözlem ve İncelemelerini gerçek hayatın içinde yapmaktadırlar, problemlerle bire bir karşılaşmakta ve çözüm aramaktadırlar. Bu ise örnek olay incelemesiyle elde edecekleri kazanımlardan daha

fazlasını almalarını sağlar. Örnek olay incelemesine, Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin kullanılmadığı zamanlarda başvurulabilir. Sınıf ortamına taşınan bir problemin, öğrenciler tarafından problem olarak algılanması ve çözümünün aranması, gerçek hayattaki yansımından uzak olacaktır.

2.1.6.6. Beyin Fırtınası

Beyin Fırtınası tekniği, adından da anlaşıldığı gibi kişinin beyninden o ana kadar hiç geçmemiş olan düşünceleri düşünmesini, akıl yürütmesini sağlamayı amaçlamıştır. Kısaca kişinin beyninde fırtınalar koparmaktır. Sosyal Bilgiler dersinin hedeflerine ulaşılmasında eğitimcilere çok yardımcı olan bir tekniktir. Bu tekniği Sosyal Bilgiler dersinde uygulayan öğretmenin amacı, öğrencilerinin konuyu ya da olayı farklı bir bakış açısıyla görmelerini sağlamaktır. Yeni fikirler üretmelerini, güncel olaylarla ilgili çözüm önerilerini getirmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin öteleme yapmalarına ve sözel anlatım yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olur (Güngör, 2004: 40).

Beyin fırtınası tekniği Sosyal Bilgiler dersinin geleneksel üç yaklaşımında da öğretmeni hedeflere ulaştırabilecek bir yöntemdir.

1-Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi: Bu yaklaşım bilgi aktarımı ve devletin devamlılığının sağlanması amacıyla. Beyin fırtınası tekniğiyle kalıcı öğrenmeler oluşturularak Sosyal Bilgiler dersinin vatandaşlık aktarımı amacının gerçekleşmesinde etkilidir.

2-Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi: Bu yaklaşımla öğrencilerin bir sosyal bilimci gibi bilimsel ve analitik düşünebilmesini sağlamak hedeflenmektedir. Beyin fırtınası tekniği öğrencinin beyninde yarattığı fırtınalar sayesinde Sosyal Bilgiler dersinin sosyal bilimler amacına hizmet etmektedir.

3-Yansıtıcı Düşünme Alanı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi: Bu yaklaşım problem çözme yöntemini temel almaktadır. Ancak problem çözme yönteminin uygulanışı sırasında beyin fırtınası tekniğine mutlaka başvurulmaktadır. Çünkü beyin fırtınası tekniği öğrencilerin düşüncelerini ve yeni düşünceler üretebilmelerini amaçlamaktadır (Barth ve Demirtaş,1997).

Beyin Fırtınası Tekniğinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için konunun öğrenciler tarafından çok iyi bilinmesi ve kavranması gerekmektedir. Konuyu öğrenemeyen öğrencinin konu hakkında ki sorunların çözümünde beyin fırtınasını etkili bir şekilde kullanması beklenemez. Bu yüzden Beyin Fırtınası Tekniğinin tek başına ve ana teknik olarak kullanılması mümkün değildir. Yardımcı bir teknik olarak ve konuların bitiminde kullanılması etkili olacaktır. Gezi-Gözlem ve İnceleme etkinliklerimiz bitiminde özellikle işçilerin çalışma koşullarının nasıl iyileştirilmesi gerektiği ve hayat standartlarının nasıl yükseltilebileceği sorularına bu teknik kullanılarak cevap aranmıştır.

2.1.6.7. Gösteri(Demonstrasyon)

Gösteri metodu, Binbaşıoğlu'na göre; öğretmenin bir takım araç ve gereçler kullanarak herhangi bir konuyu açıklaması anlamına gelmektedir. Her öğrencinin bireysel çalışma bileceği ya da her kümenin çalışma bileceği sayıda araç- gereç olmadığı durumlarda kullanılan bir tekniktir. Aktarım tekniğinin yetersiz kaldığı durumlarda ya da tekniği daha etkili kılmak amacıyla kullanılabilecek bir tekniktir (Arslan, 2000: 12).

Demonstrasyon tekniği Sosyal Bilgilerin özellikle Coğrafya ünitelerinde kullanılabilecek bir yöntemdir. Tepegöz ve Projeksiyon araçları kullanılarak gerek beşeri ve ekonomik coğrafya gerekse fiziki coğrafya ya ait resimler, çizimler, grafikler, diyaframlar, değişik amaçlar için hazırlanmış haritalar öğrencilere görsel olarak sunulup üzerinde yorumlar ve tartışmalar yapılabilir. Öğrencilerin konuları somut olarak öğrenme ve kavramalarında çok etkilidir. Öğretmen konunun özelliğine göre daha birçok araç ve gereçten faydalanarak bu tekniği etkin bir şekilde

kullanabilir. Ancak öğretmenin farklı sınıflara bu araç ve gereçleri taşıması, kurması sınıfını düzenlemesi her zaman mümkün değildir. Sosyal Bilgiler sınıfının olduğu okullarda bu teknik daha etkin bir şekilde kullanılabilir. Çünkü öğretmen sınıfını istediği gibi düzenlemekte, araç ve gereçlerini hazır bulundurmaktadır. Yine kum masaları bu teknik için vazgeçilmez bir araç görevini görmektedir. Öğrencinin iki boyutlu resim ve çizimlerde algılamakta zorlandığı oluşumları üç boyutlu olarak algılamasını sağlamaktadır. Gezi- Gözlem ve İnceleme Yöntemi öğrenciye bu araç ve gereçleri sınıf ortamında değil, gerçek hayatın içinde sunduğu için öğrenmenin daha somut ve kalıcı olmasını sağlamaktadır.

2.1.6.8. Dramatizasyon

Dramatizasyon yöntemi çeşitli kaynaklarda; oyunlaştırma, rol oynama, rol yapma, oyun düzeni gibi adlarla yer almaktadır. Öğrencilerin belli bir konuyla ilgili olarak, kendilerini belirli kişiler yerine koyarak çeşitli olay ve ilişkileri canlandırma temeline dayanır. Bu yöntemde öğretmen gerektiğinde yardımcı olma ve kılavuzluk etme görevini sürdürmektedir (Sözer, 1998: 103).

Dramatizasyon tekniği Sosyal Bilgiler Dersinin ünite ve konularında sıklıkla kullanılabilecek bir yöntemdir. Öğrencilerin tarihi kişilikleri ve olayları, drama ile canlandırıp oynamaları öğrenmenin hem kalıcı hem de zevkli olarak gerçekleşmesine neden olacaktır.

2.1.6.9. Proje Çalışması

Proje çalışması yöntemi Amerikalı eğitimci John Dewey'in fikirlerini temel alan bir tekniktir. Dewey'e göre okul, çocukları hayata hazırlayan bir yer değil; hayat problemlerinin araştırılıp yaşanarak öğrenildiği gerçek bir hayat ortamı olmalıdır. Çocuk hayatı projeler içinde çalışarak öğrenir. Proje çalışması öğrenci merkezli bir tekniktir ancak öğretmenin rehberliği önemli bir yer tutar. Bu teknik her türlü grupla

uygulanabilir. Kişisel proje çalışmaları olabildiği gibi grupça ya da bütün okulca yürütülen proje çalışmaları da olabilir. Bu tekniğin uygulanması sırasında diğer teknik ve yöntemler sıkça kullanılmaktadır (Ergün ve Özdaş, 1997: 34-35).

2. 2. Gezi-Gözlem ve İnceleme Nedir?

Gezi-gözlem-inceleme tekniği; çok sayıda duyu organına aynı anda hitap ederek, öğrencide yaşantı yoluyla öğrenme sağlamaktadır. Öğrencilere inceleme ve araştırma becerileri kazandıran ve onların zihinsel gelişimine katkı sağlayan bir tekniktir. Gezi-gözlem-inceleme özellikle Sosyal Bilgiler dersinde en etkili bir biçimde kullanılabilecek tekniklerden biridir. Öğrencinin toplumsal hayatın içine girmesi, toplumsal kuralları yaparak yaşayarak öğrenmesi etkili bir öğrenme sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde müzeler, çeşitli tarihi eserler, doğal çevre, muhtarlık, kaymakamlık, postahane, market... gibi yerlere düzenlenen geziler eğitim öğretim faaliyetinin en verimli etkinlikleridir (Dogan, 1998: 29- 31).

Gezi- gözlem ve inceleme yöntemi; öğrencileri sınıfın soğuk havasından çıkarıp, olayları ve nesneleri bizzat tabii ortamları içinde, canlı ve aktif halde görmeyi sağlamaktadır. Öğrenmeyi soyuttan somuta götürerek, bizzat öğrencileri hayatın içine çeken ve teoriyi uygulamayla bütünleştiren bir yöntemdir. Oysa yapılan araştırmalar günümüzde en çok tercih edilen yöntemin, anlatım yöntemi olduğunu göstermektedir (Serin, 2003: 31).

Gezi okul ve sınıf içi çalışmaları tamamlamak, daha anlamlı kılmak amacıyla uygulanan planlı ziyaretlerdir. Öğretim, sınıf ve okulda olduğu kadar, okul dışı etkinlikler yoluyla da olmaktadır. Planlı ve düzenli bir biçimde yapılan etkinlikler, öğrencinin ve istendik davranışlar edinmesine yardımcı olur. Bu etkinliklerden birisi olan gezi, okul ve sınıf içi çalışmaları tamamlayarak, daha anlamlı kılmak amacıyla uygulanan planlı ziyaretlerdir. Bu teknik, olayları ve durumları gerçek görünümüyle tanıma, takdir etme ve bilgileri asıl kaynağından elde etmek amacıyla uygulanır. Bu teknik bir konunun ya da ünitenin başlangıcında ve sonunda uygulanabileceği gibi bazen bir konu sadece bu teknik ile de işlenebilir (Bilen, 1999: 219).

Gezi, sınıf ve okul ortamındaki çalışmalarını tamamlamak için okul dışına yapılan planlı ziyaretlerdir. Geziler eğitim-öğretim açısından ilginç olabilecek her yere yapılır. Burada mekanla ilgili bir kısıtlama söz konusu olamaz. Ama seçilen mekan mutlaka dersin amaçlarını gerçekleştirmeye uygun bir mekan olmalıdır. Gezi yapmak için farklı bir yerlere (fabrika, müze, kütüphane, kamu kuruluşları, sanat galerileri, vb.) gidileceği gibi öğrencinin üzerinde çalışmakta olduğu ya da yakın zamanda çalışacağı konulara ilişkin örnekler toplaya bileceği yerlere de gidilebilir. Bu geziler öğrencinin akademik, sosyal ve davranışsal ufkunun gelişmesini sağlar (Küçükahmet, 1999: 50 - 51).

İnceleme, ele alınan bir konu ya da olayın özelliklerini ve ayrıntılarını inceden inceye anlamaya çalışmak, ilgili yasa ve kuralları ortaya çıkarmak ve bir takım sonuçlar elde etmek için yapılan yöntemli çalışma, belli gözlemleme, çözümleme araç ve işlemlerine başvurarak olayları bilimsel olarak gözden geçirmedir (Açıkgöz, 2006: 12).

Gözlem kendiliğinden oluşan ya da koşulları bilinçli olarak oluşturulan olayları belirdikleri sırada amaçlı bir biçimde inceleme, izleme ve inceleme sonucu elde edilen ölçü, puan ya da derece biçimindeki değerlere verilen isimdir. Bir başka ifadeyle; bir şeyi iyi anlatmak için, onun kendi kendine meydana çıkan türlü belirtilerini gözden geçirmektir (Karasar, 1991: 156).

Gözlem belli eğitsel amaçları gerçekleştirmek için herhangi bir olay ya da varlığı, önceden hazırlanmış plan çerçevesinde incelemek demektir (Aykaç, 2006: 213).

Gerek ders gezileri gerekse gözlem yöntemi sayesinde öğrenciler ilk elden bilgi alma olanağına kavuşabilirler. Gezi- gözlem ve inceleme yöntemi öğrencilerin zevk alarak katıldıkları bir etkinlik olması nedeniyle, öğrencilerin yeni bilgi edinmeleri yönünde güdülenmesini sağlarlar. Bu yöntem aracılığıyla öğrencinin ilgisi

konuya çekilir ve yaparak yaşayarak öğrenmeye olanak sağlanır. Bu yöntemler sayesinde okul ile toplum arasındaki ilişkiler de geliştirilebilir (Aykaç, 2006: 214).

Gözlem; bir amaç için varlıkları ve olayları, doğal koşulları içinde, gerekli tasviri veya sayısal verileri toplamak amacıyla bir plan çerçevesinde araçlı veya araçsız olarak incelemek demektir. Gözlem çeşitli araçlarla yapılırsa buna araçlı gözlem; çıplak gözle yapılırsa buna da araçsız gözlem denir (Kemertaş, 1999: 341).

Gözlem; bir olayı, bir gerçeği veya varlığı daha iyi anlamak için o varlığın veya gerçeğin farklı belirtilerini ve şartlarını izlemektir. Yani; herhangi bir nesne, olgu ya da olayı daha iyi kavramak için, bu nesne olgu ya da olayın çeşitli belirti ve şartlarını, bir plan çerçevesinde, göz ya da görsel araçlar yoluyla, oluş halinde evre evre izlemektir. Gözlem bir bakıma herkeste var olan bir özelliğin öğretimde değerlendirilmesidir (Binbaşoğlu, 1983: 124).

Gözlem, öğrencilerin eşya, olay ve varlıkların doğrudan kendilerinden bilgi edinmelerini ve onların bilimsel bir araştırmayla ilgili temel becerileri kazanmalarını sağlayan etkili bir öğretim metodudur (Büyükkaragöz vd.1999: 91).

Bilindiği gibi öğrenme beş duyu organı yoluyla elde edilir. Ancak tüm duyu organlarının öğrenmedeki etkilik derecesi aynı değildir. Buna göre bireyler; gördüklerinin % 83 ünü, duyduklarının % 11 ini, kokladıklarının % 3,5 ini, dokunduklarının % 1,5 ini ve tattıklarının % 1 ini öğrenmektedirler.

Zaman sabit tutularak yapılan araştırmada da insanlar;

- okuduklarının % 10 unu,
- işittiklerinin % 20 sini,
- gördüklerinin % 30 unu,
- hem gördükleri, hem duyduklarının % 50 sini,
- söylediklerinin % 70 ini,
- yapıp söylediklerinin % 90 ını hatırlayabilmektedirler (Çilenti, 1991: 261).

3. 2. 1. Gözlem Çeşitleri

Binbaşoğlu gözlem çeşitlerini aşağıdaki belirtildiği gibi sınıflamıştır.

Yapılış Şekillerine Göre

Hazırlayıcı gözlem: Öğrenciyi derse, konuya hazırlama amacı taşır (konunun öğretimine girmeden önce sınıfa resim vs getirilmesi).

Tamamlayıcı, uygulayıcı, değerlendirici gözlem: konu açıkladıktan sonra öğrenci gözleme sevk edilir.

Ders sırasında gözlem: Derste hem gözlem yapılır hem de konu açıklanır (haritada bir şeyin gösterilmesi gibi).

Yapıldığı Yere Göre Gözlem

Okul dışında, tabii çevrede yapılan gözlem: Okul dışında yakın veya uzak çevreye yapılan gezileri esas alan gözlemdir.

Okulda, sınıfta ya da kültürel çevrede yapılan gözlem: Bahçede, sınıfta, gözlem istasyonunda yapılabilir.

Mevcudatı Göre Gözlem

Sınıfça gözlem: Öğretmenin rehberliğinde, sınıfın tümünün katıldığı gözlemdir. Grupça gözlem: Sınıf ilgi gruplarına ayrılır. Gruplar gözlemlerini rapor haline getirir, rapor da sınıfça değerlendirilir.

Ferdi gözlem: Öğrencilerin tek tek okulda veya evde yaptıkları gözlemdir. Bu gözlemlerin öğretmenin rehberliği altında planlaması, rapor oluşturulması ve sınıfça değerlendirilmesi yapılır.

Süreye Göre Gözlem

Sürekli gözlem: Olayın başından sonuna kadar aralıksız gözlenmesi ve sonucunun belirlenmesidir.

Süreksiz gözlem: Olup bitiveren, bir anlık olayların ya da fazla değişmeyen maddelerin kısa bir sürede gözlenmesidir.

Periyodik gözlem: Olay ve oluşumların belirli aralıklarla gözlenmesi halinde yürütülen gözlemdir.

Bir başka ifade ile zamana göre gözlem;

a. Üniteyi işlemeden (hazırlık basamağında) önce (dikkat çekmek, güdülemek için).

b. Üniteyi işlerken

c. Ünite işlendikten sonra yapılmalıdır.

Ayrıca araçlı olup olmamasına göre gözlem;

a. Doğrudan gözlem

b. Araçlı gözlem olarak sınıflandırılabilir. Araçlı gözlemde kullanılan araçlar ise şu şekilde tasnif edilebilir:

— Duyu organlarımızın gücünü artıran araçlar (büyüteç, mikroskop vb.)

— Duyu organlarımızın yanılmalarını önleyen araçlar (metre, terazi vb.)

—Bizim yerimize ölçen araçlar (sıcaklıkölçer/termometre, basınçölçer/barometre vb.) (Binbaşoğlu, 1983: 94).

Gözlem yöntemi çok yalın ve tek düze niteliğindeki etkinlikler yolu değildir. Buna karşın oldukça farklı nitelik ve kapsamdaki değişkene bağlı olarak değişik türde gözlem yapılabilmektedir. Gözlem çeşitleri aşağıda Tablo 2.5.1.1’de verilmektedir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997: 100):

Tablo 2. 2. 1. - Gözlem Çeşitleri

DEĞİŞKEN	TÜR	ÖZELLİK
Fiziki yakınlık	Dışarıdan Gözlem	Gözlemci, gözlenenin dışında
	Katılarak gözlem	Gözlemci, gözlenenle birlikte
Süre	Sürekli	Gözlenen olgunun başından sonuna kadar incelenmesi
	Aralıklı	Gözlenen olgunun belirli aralıklarla incelenmesi
Gözlemci	Bireysel	Bireysel olarak olgu ve olayların incelenmesi
	Küçük grup	İlgi gruplarına göre 3- 5 kişilik gözlemler
	Büyük grup	Tüm grup öğrencilerinin öğretmen rehberliğinde olgu ve olayların incelenmesi
Yapıldığı yer	Sınıf ve okul	Sınıf ve okul eğitsel ortamlarında yapılan incelemeler
	Çevre	Okul dışında tüm çevresel ortamlarda yapılan incelemeler

(Büyükkaragöz ve Çivi, 1997: 100):

2. 3. Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin Faydaları ve Zorlukları**2. 3. 1. Faydaları**

Sosyal Bilgiler eğitimine yapılan eleştirilerden biri, eğitimin kapalı kapılar ardında yapılması ve gerçek dünya ile ilişkisinin yeterli derecede kurulamamasıdır. Sosyal Bilgiler eğitiminde klasik manadaki öğretimin dışına çıkılamaması anlatım metoduna ağırlık verilmesi gibi eleştiriler günümüzde de devam etmektedir. Gezi gözlem metodu bu eleştirilerde belirtilen eksikliklerin bir ölçüde giderilmesi için bir alternatif niteliğindedir. Çünkü bu yöntem, öğrencilere bizzat olayları ve olguları

gözleme imkânı sağlar. Öğrenciye birebir yaşantılar kazandırır. Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenme becerileri kazanır. (Küçükahmet, 1989: 50).

Gezi-gözlem metodu, genelde gruplar halinde yapıldığı için bu gruplara katılan öğrencinin grup çalışması yapması, gruptaki diğer öğrencilerle işbirliği içinde olması beklenir. Bu sebeple gezi-gözlem metodu, grupla çalışma ve işbirliği imkânları sağlar ve öğrencinin bu konudaki yeteneklerini geliştirir. İşbirliği yapmayı öğrenen Öğrenciler, başkalarının fikirlerine saygılı olmayı, hoşgörülü olmayı, tartışmayı, kısacası demokratik yaşama alışkanlığını kazanmış olurlar (Senemoğlu, 1997: 501).

Ders içerikli geziler öğrencilerin derse motivasyonunu artırır. Dersi daha zevkli hale getirir ve öğrenciler kendi gözlemleri doğrultusunda daha kalıcı öğrenmeler elde ederler. Öğrenciler gezi anına kadar hiç düşünmediği veya anlamadığı konuları anlamak için kendisini zorlar (Güngördü, 2002: 96).

Gezi-gözlem metodu öğrenmede etkili olan duyuların pek çoğuna hitap ettiğinden öğrenmeyi kolaylaştırmasının yanında, duyuşsal öğrenmelere de katkı sağlar. Örneğin, tarihi yerlere yapılacak bir gezi öğrencilerde geçmişine sahip çıkma sorumluluğu ve aidiyet duygusu gibi olumlu duyguların gelişmesine de katkı sağlar. Ayrıca öğrenciler ülkelerindeki doğal güzellikleri ve kaynakları tanıdıkça bu kaynakların bir gün tükenebileceği düşüncesiyle israftan kaçınılması gerektiği bilincine varır (Güngördü, 2002: 97).

Gezi- Gözlem ve İnceleme etkinliklerimiz sırasında öğrencilerimizde, sınıf içinde oluşmayan bir merak, istek ve motivasyon oluşturmuştur. Öğrencilerimiz bu etkinliklerle kapalı ve sıkıcı sınıf ortamından kurtularak, sosyal hayatın içinde yürütülen ekonomik faaliyetleri, kurum ve kuruluşların işleyişini yerinde inceleme ve gözlemlene olanağına kavuşmuşlardır.

2. 3. 2. Zorluk ve Sınırlılıklar

Yöntemin uygulaması ile ilgili yasal sorumluluklar oldukça fazladır. Öncelikle okul idaresinden ve öğrenci velilerinden izin almak gerekmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda görüldü ki; bürokratik zorunlulukların çokluğu; okul ve mahalli idarelerinin, risk almama mantığıyla hareket ederek genelde olumsuz yaklaşımları, bu yöntemi uygulamayı zorlaştırmaktadır (Saban, 2004: 270).

- Hazırlık ve uygulama aşamalarında geniş zaman ve yüksek gayret ister.
- Bu yöntemin kullanılması okula ve öğretmene; disiplinin sağlanması ve güvenlik önlemlerinin alınması gibi alanlarda görev ve sorumluluklar yükler.
- Genelde masraflı bir yöntemdir.
- Bu yöntemi uygulamak isteyen öğretmen birçok bürokratik zorlukla karşılaşacaktır. Çünkü öğretmen bir gezi için okul idaresinin, velilerin ve mülki amirlerinin iznini almak zorundadır (Açıkgöz, 2006: 4)

Çalışmamız sırasında biz de bir takım sorunla karşılaştık, her şey den önce gezi- gözlem ve inceleme etkinlikleri maddi olarak bir sorun oluşturdu, gezinin maddi giderlerinin öğrenciler üzerine yıkılması, bazı öğrencilerimizin gezi etkinliklerine gelmemesine, bazı öğrencilerimizde ise motivasyon düşüklüğüne neden olabileceği için tarafımızdan karşılanmıştır. Ancak her gezi-gözlem ve inceleme etkinliklerini öğretmenin karşılaması düşünülemez, bu sorunun kalıcı olarak çözülmesi için okul-aile birliklerine büyük sorumluluk düşmektedir.

Yasal izleklerle ilgili olarak da bazı sorunlarla karşılaşıldı, bunların başında yoğun bir dilekçe trafiği gösterilebilir. Çalışmamız için, öğrenci velileri dahil ellinin üzerinde dilekçe başvurusu yapılarak izin istenmiştir. Gezinin yapılacağı kurum, kuruluş ve işletmelerin istediğimiz gün ve saatte müsait olmamaları, bir başka güne ve saate randevu vermek istemeleri, ders planlarında kaydırmaların yapılması başlı başına büyük sorunlar oluşturmuştur.

2. 4. Gezi-Gözlem ve İnceleme İçin İzlenecek Prosedür

Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu Tebliğler Dergisinde yayınlanan 2569 sayılı ve 2005 tarihli “Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği”nin „geziler ile ilgili bölümüne göre, sosyal etkinlikler kapsamında yakın çevre, yurt içi ve yurt dışına gözlem-inceleme araştırma veya kültürel, turizm ve ziyaret amaçlı geziler düzenlenebilir. Bu geziler hazırlanacak gezi planına göre yapılır. Bu konuda aşağıdaki hususlara uyulur:

a) Herhangi bir ders veya sosyal etkinlik kapsamında hazırlanan ve çalışma programlarında gösterilen konularla ilgili olarak geziler düzenlenir. Ders öğretmenleri veya danışman öğretmenler, yapacakları gezi ile ilgili gezi planlarını hazırlar ve en az 15 gün önce okul müdürlüğüne verirler. Okul müdürlüğünce geziye ilişkin belgeler, gezi onayı alınmak üzere il/ilçe milli eğitim müdürlüğüne gönderilir.

b) Okulun bulunduğu il/ilçe sınırları içinde yapılacak gezilerle ilgili onay, okul müdürlüğünün teklifi üzerine il/ilçe milli eğitim müdürünce verilir.

c) İl sınırları dışına yapılacak gezilerle ilgili onay, il/ilçe milli eğitim müdürlüğünün teklifi üzerine mülki amirce verilir.

d) Bilim, tiyatro, spor, müzik, folklor, beceri yarışması, sosyal etkinlikler ve bunların hazırlık çalışmaları ile benzeri yurt dışı gezilere katılacak resmi ve özel, örgün ve yaygın eğitim yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin görevli-izinli sayılmalarına ilişkin onay, il milli eğitim müdürlüklerinin teklifi üzerine valiliklerce verilir.

e) İzin onaylarında, gezilere katılacak yönetici, öğretmen, öğrenci varsa veli isimleri ile gezi planı yer alır.

f) Gezilerde 40 öğrenciye kadar bir yönetici ve en fazla üç sorumlu öğretmen, gerektiğinde gönüllü veli görevlendirilir. imkanları yetersiz öğrencilerin gezi giderleri okul-aile birliklerince karşılanabilir.

g) Geziler, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde düzenlenir. Ancak gezi düzenlenen yerin uzaklığı sebebiyle daha uzun zaman gerektiren geziler için onay verilmesi halinde yapılamayan dersler, ilgili mevzuat doğrultusunda telafi edilir.

2. 5. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Planlanması ve Uygulanması

Gezi-gözlem ve inceleme etkinliklerinin başarıya ulaşabilmesi ve uygulamada bir takım olumsuzluklar yaşanmaması için öğretmenler tarafından planlamanın ve ön hazırlıkların çok iyi yapılması gerekmektedir.

2. 5. 1. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Hazırlık Safhası

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin plansız ve programsız yürütülmeyeceği gibi gezi-gözlem yöntemi de plan ve program hazırlığı yapılmadan yürütülemez. Her gezi-gözlem öncesi bir hazırlık yapılması gerekir. Yapılan bazı çalışmalar göstermiştir ki; bu ön hazırlıkların yetersizliği nedeniyle bir çok gezinin amacına ulaşmamış olduğu ve öğrencilerin hiçbir tecrübe edinmeden geri dönmüşlerdir (Aydın, 1998: 124).

Öğretmenlerin Gezi-Gözlem ve İnceleme öncesi yapacakları hazırlıkları yasal izlerle ilgili hazırlıklar ve öğrencilere yönelik hazırlıklar, şeklinde sıralayabiliriz.

Yasal Prosedürle ilgili hazırlıklar

1.Öğretmen yapacağı Gezi-Gözlem ve İnceleme ile ilgili planını hazırlayarak, geziye katılacak öğrencileri belirlemeli, velilerinden yazılı onay almalıdır.

2.Geziye gidilecek araç belirlenerek, araç ve şoförle ilgili istendik belgeleri(Seyahat Acentesi İşletme Belgesi, Şoförle ilgili ehliyet ve kimlik bilgileri, Araçla ilgili sigorta ve muayene belgeleri) hazırlamalıdır.

3.Gezi- Gözlem ve İncelemenin yapılacağı, özel veya kamu kurum ve kuruluşlarından istendik izinlerin alınması; şayet gezi-gözlem ve inceleme birden çok kurum veya kuruluşu kapsıyorsa aynı günün farklı saatlerinde izin alınması; gezi ve gözlemlerde rehberlik edecek kişilerin belirlenmesi gereklidir. Ayrıca gezilecek mekanlar örneğin fabrika, maden işletmesi gibi öğrenci için risk taşıyorsa gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir.

4.Plan örneğini, veli izin belgelerini, araç ve şoförle ilgili belgeler, özel veya kamu kurum ve kuruluşlarından alınan izin belgeleri okul idaresine sunularak, okuldan ve İl-İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden gerekli izinlerin alınması.

5.Öğrenciler için ilk yardım ve sağlık malzemelerinin temin edilmesi.

Öğrencilere Yönelik hazırlıklar

1.Öğrencilere yapılacak Gezi-Gözlemin amacı hakkında bilgi verilerek ilgi ve motivasyonları arttırılmalıdır.

2.Gezi ve Gözlemin yapılacağı mekanlar hakkında bilgi vererek öğrencilerin hazırlık yapmaları istenmelidir. Öğrencilerden gezi sırasında veri alabilmeleri için not defteri, kalem varsa kamera ve fotoğraf makinesi getirmeleri istenmelidir.

3.Gezi-Gözlem sırasında uyulması gereken kurallar hakkında öğrencilere bilgi verilerek, istenmedik olay ve kazaların oluşması önlenmelidir.

4.Öğrencilerden hava durumunu dikkate alarak giyinmeleri, istenmelidir.

2. 5. 2. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Uygulama Safhası

Uygulama safhası gezi-gözlemin en uzun ve önemli safhasıdır. Gezi-gözlemin asıl amacının gerçekleştirildiği, öğrenme etkinliklerinin en yoğun olduğu aşamadır. Başarılı ve amaca uygun yürütülüp sonuçlandırılmış uygulama safhası gezi-gözlemin olumlu neticelenmesini sağlar. Böylece öğretmen yaptığı ve uğraştığı çalışmaların sonuçlarını alır. Uygulama safhası uzun bir zaman dilimini kapsadığından(yakın çevre gezileri hariç) sorumlu olan öğretmene büyük görevler düşer (Garipağaoğlu, 2001: 17).

Gezi-gözlemin uygulama basamağında aşağıda belirtilen noktalara dikkat edilmelidir (Doğanay, 2002: 169).

1- Gezi süresi boyunca grubun başkanlığını geziye katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden en tecrübeli ve gezi-gözlem konusunda yeterli bilgisi olanı üstlenmelidir. Geziyi yürütme görevi seçilen başkan tarafından yapılmalıdır. Böylece uygulama ile ilgili yetki kargaşası önlenmiş olur. Geziye katılan diğer öğretmenler ve tüm öğrenciler grup başkanının kararlarına uymalıdır.

2- Gezi sırasında durulacak noktalarda öğretmenler araçtan önce inmeli ve öğrencilerin düzenli bir şekilde araçtan inmelerini ve aynı şekilde araçlara dönmelerini sağlamalıdır. Özellikle kalkış zamanlarında öğrenciler tek tek kontrol edilerek, gruptan ayrılan ya da gruba katılmayan olup olmadığı mutlaka denetlenmelidir.

3- Gezi sırasında, grubun en doğal ihtiyaçlarından birisi olan yemek ihtiyacının nasıl karşılanacağı da önemlidir. Eğer şehir ya da kasaba gibi yerleşim yerlerine gidilecekse yemek grup halinde herhangi bir yerde yenebilir. Ancak açık bir araziye gidilecekse yemek kumanya usulü ve mevsim şartlarına uygun olarak verilebilir.

4- Öğrenciler konaklama ve mola yerlerinde serbest bırakılacaksa toplanma yeri ve saati kesin olarak belirtilmelidir.

5- Öğrencilerin konaklanan yerlerde ve mekânlarda disiplinsiz davranışları engellenmeli. Buraların temiz bırakılmasına özen gösterilmelidir. Öğretmenler, gezilerde öğrencilerin bitkileri ve çiçekleri toplamamaları ya da koparmamaları hususuna dikkat etmeli sadece bitki ve canlıları gözlemlemeleri üzerinde durmalıdırlar

2. 5. 3. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Sonuç Safhası

Gezi-gözlemde sonuç safhası gözlem ve araştırma sonrasında yapılacak işleri kapsamaktadır. Bu safhada gezi-gözlem sonucunda elde edilen bilgiler, tecrübeler değerlendirilir. Gezi gurubunun edindikleri bilgiler, kazandıkları tecrübeler, toplanan veriler bir araya getirilerek bir rapor hazırlanır. Bu raporun iyi bir şekilde hazırlanması için öğrenciler gurup çalışması yöntemiyle guruplara ayrılır. Guruplara gezi sonucuna ilişkin ödev verilir. Her gurup kendi fikir ve görüşlerini bir ödev niteliğinde öğretmene sunar. Bu çalışmalar sonunda sınıfta guruplardan alınan her bir ödev değerlendirilir, tartışılır ve bir tek rapor haline getirilir (Garipağaoğlu, 2001: 19).

Etkinliklerimiz sonunda öğrencilerimize gezi ile ilgili çekmiş oldukları fotoğraflardan slaytlar hazırlatılarak bunların sınıf ortamında sunumları yaptırılmıştır. .Yine öğrencilerimiz grup çalışmaları yaparak tutmuş oldukları notlardan da faydalanarak gezi raporları oluşturmuşlardır. Gezi hakkında edindikleri bilgi, beceri, tutum ve kazanımlarını anlatım ve soru- cevap yöntemlerini kullanarak sınıf içinde arkadaşlarına aktarmışlardır. Yapılan gezi etkinlikleriyle ilgili Türkçe dersinde kompozisyon yazmışlardır.

2. 6. Gezi-Gözlem ve İncelemenin Etkili Olabilmesi İçin Rehber İlkeler

Gezi-Gözlem ve İncelemenin, bir etkinlikten ziyade başarılı ve etkili bir öğretim yöntemi olarak kullanılabilmesi için öğretmenlerin planlama yaparken bir takım hususlara dikkat etmeleri gerekmektedir. Saban bu hususları aşağıdaki maddelerde sıralamıştır.

1-Gözlem gezisi yöntemi, öğretmene yasal sorumluluk yükler. Dolayısıyla, öğretmenin gezi için yetkililerden ve öğrenci velilerinden mutlaka izin alması gerekmektedir.

2-Gözlem gezisi, sadece basit bir ziyaret amaçlı değil, bir öğretim amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak gerçekleştirilmelidir.

3-Gözlem gezisinin başarılı olarak uygulanabilmesi için, gezi öncesi, öğretmen ve öğrencilerin birlikte mutlaka bir plan yapmaları gerekir.

4-Gözlem gezisi düzenlemeden önce, öğrencilere gezinin amacı, gezi yeri ve zamanı, gezi yerine nasıl gidileceği ve gezi sırasında nelerin gözleneceği gibi konularda mutlaka ayrıntılı bilgiler verilmelidir.

5-Gözlem gezisi sırasında, gerekli seyahat önlemleri alınmalı ve öğrencilerden seyahat boyunca sergilemeleri istenen uygun tutum ve davranışlar mutlaka açıklanmıştır.

6-Gözlem gezisinin başarıya ulaşp ulaşmadığı hakkında, gezi sonrasında, öğretmen ve öğrenciler birlikte mutlaka bir değerlendirme yapmalıdırlar.

7-Gezi dönüşünde, gerekli izin ve kolaylığı sağlayan kişilere veya makamlara bir teşekkür mektubu yazılmalıdır (Saban, 2004: 273).

Karaağaçlı ise bu hususları aşağıdaki on maddede toplamıştır.

- Gözlem gezisi düzenlemeleri için ilgili kurumlardan yasal izin- onay alınmalıdır.
- Gözlem konusu, yeri ve süresi için ayrıntılı planlama yapılmalıdır.
- Gözlem konusunun amaç ve kapsam çerçevesi iyi belirlenmelidir.
- Gözlem yapılmadan önce ne, nasıl ve neden? gözlenecek sorularına ilişkin ön bilgiler verilmelidir.
- Gözlem sürecinde karşılaşılabilecek olası sorunlara karşı hazırlıklı olunmalıdır.
- Gezi düzenlemeleri sürecine öğrenciler de katılarak ilgili kişi ve kurumları tanımaları sağlanmalıdır.
- Gözlem sürecinde hemen gerçeğe uygun notlar alınmalıdır.
- Gözlem süreçleri ve sonuçları rapor haline getirilmelidir.
- Gezi sonuçları sınıf ortamında değerlendirilmelidir.
- Gezi sonunda gezi düzenlenen ilgili kuruma teşekkür yazısı iletilmelidir (Karaağaçlı, 2005: 243).

2. 7.Sosyal Bilgiler Kapsamı İçinde Coğrafya Öğretiminde Gezi Gözlem ve İnceleme Yöntemi

Coğrafya, gerek beşeri ve ekonomik ünite ve konularıyla gerekse fiziki ünite ve konularıyla, gezi-gözlem ve inceleme yönteminin yaygın olarak kullanılacağı bilim dallarının başında gelmektedir. Çünkü coğrafyanın laboratuvarı bizzat doğal ortamın kendisidir. Öğrenciler doğal ortam içinde yer alan bu verileri gündelik yaşamlarında ampirik olarak almaktadırlar. Bilimsel ve sistematik olarak verilebilmesi için gezi-gözlem ve inceleme yönteminin uygulanması kaçınılmazdır.

Araziye bağlı araştırmalar, o yerlerdeki çalışmalara ve olayları yerinde görmeye dayandığı oranda, gerçekleri kavramak ve kıyaslamalar yapmak olanakları artar.Bu nedenle yer ile ilgili bilimsel araştırmalarda geziler yapmak,arazide çalışma zorunluluğu vardır (Korkmaz, 2006: 81)

Coğrafya metot ve ifade bakımından özelliği olan bir bilimdir. Coğrafya deneylere dayanan bir bilim değil, bir müşahede ilmidir. Coğrafyanın prensipleri ile işlenecek olan konular, çoğunca yeryüzündeki olayların gözlemlenmesi yolu ile sağlanır. Diğer tabiat bilimlerinde de önemli yeri olan gözlem bir olayı veya konuyu, inceden inceye görme ve gözleme işidir. Bu da yerinde yapılan araştırma gezileri ile mümkün olur. Bir yerde çeşitli coğrafya olay ve konularının bulunduğu yere uyumunu incelemek için en iyi sonuçlar, o yerdeki gözlemlerle elde edilir. Coğrafyada gözlem o derece önemlidir ki, bu temel çalışma yolu göz önüne alınarak ‘coğrafya bir gözlem bilimidir’ şeklinde bile tanıtılmıştır (İzbırak, 1975: 7)

Gezi-gözlem ve inceleme yöntemiyle ekonomik faaliyetlerin yerinde işlenmesiyle, öğrencilerin tüm duyu organları aktif çalışacağından sınıf ortamına taşınamayacak oranda uyarıcıyla karşılaşacaklardır. Çoklu zeka kuramı çerçevesinde her öğrenci ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bu duyu organlarından en az birini devamlı açık tutarak çevresindeki uyarıcılarla etkileşim içinde olacaktır. Örneğin bir öğrenci ilgisi yönünde çalışan bir makineyi gözlemlerken, makine hakkında sorular sorup, özellikleri hakkında, çalışma prensipleri hakkında, teknik özellikleri hakkında bilgi edinirken; bir başka öğrenci makinede çalışan işçiyi gözlemleye bilecek, makine başında nasıl çalıştığını, işin ne gibi zorluklarının ve güzel yanlarının olduğunu, iş için ne gibi güvenlik önlemlerinin alındığını sorup öğrene bilecek, gelecekte seçebileceği mesleklerle ilgili kanaatlere ulaşabilecektir. Öğrencinin süreç içinde aktif olması, gözlemlerini paylaşması, kafasında oluşan sorulara somut gerçeklikle cevap bulması öğrenmenin zevkli ve kalıcı olarak gerçekleşmesine yol açacaktır.

Tarımsal faaliyetlerin yerinde incelenmesi öğrencilere yetişen ürünlerin neler olduğunu ve bu ürünlerin özellikleri yanında yetiştirme şartları hakkında da bilgi verecektir. Öğrenciler yetiştirilen ürünlerin dalını, yaprağını, varsa çiçek ve tohumlarını, yetiştirdiği toprağı gözlemleyecek, diğer ürünlerle benzerlik ve farklılıklarını ayırt edebilecektir. Öğrenciler yaşadıkları çevrenin iklim özellikleri, toprak yapısı ve yüzey şekilleri ile yetiştirilen ürünler arasında bağ kurabilecekler, gözlemleyemedikleri ürünlerin niçin yetişmediğini bu bağlamda

açıklayabileceklerdir. Bu bağlam çerçevesinde öğrenciler hangi bölge, yöre yada ilimizde hangi tarım ürünlerinin yetiştiğini ezberlemek zorunda kalmayacak; iklim ve toprak özelliklerinin verilmesiyle ürünleri kendileri çıkarabileceklerdir

4. 8. İlgili Araştırmalar

Coğrafya konularının öğretimini, anlatan kaynaklar arasında, Prof. Dr. Cemalettin Şahin'in yazmış olduğu 'Coğrafya Öğretimi, Sorunlar ve Çözüm Önerileri' adlı eserinde tezimizde faydalanacağımız oldukça geniş bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma sırasında gezi-gözlem metodu ile ilgili incelenen araştırmalar aşağıda özetlenmiştir. Gezi-gözlem metoduna yönelik ulaşılan araştırma sayısı oldukça düşüktür. Literatürde, İlköğretim düzeyinde özellikle Sosyal Bilgiler derslerinde gezi gözlem metodunun uygulanmasıyla ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır.

Gezi-gözlem metodunun Coğrafya öğretiminde öğrenci başarısı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla, Özay (2003) İstanbul ili Kadıköy, Ümraniye ve Pendik ilçelerindeki liselerdeki öğrencilere, yöneticilere ve Coğrafya öğretmenlerine yönelik bir anket çalışması yapmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Gezi-gözlem metodu öğretmenler ve yöneticiler tarafından etkili metotlar arasında sayılmasına rağmen çok az kullanılmaktadır. Metodun kullanılmama nedenlerinden önde geleni fazla maddiyat gerektirmesidir. İkinci sırada ise Milli Eğitim Bakanlığı'nın söz konusu metodu desteklememesi olarak sayılmaktadır. Gezi-gözlem metodu yakın mesafeli geziler şeklinde uygulanmaktadır. Öğretmenler yapılan gezi sonrasında değerlendirme bölümünde öğrencilerine herhangi bir etkinlik yaptırmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin gezi-gözlem metodu hakkındaki bilgi ve becerileri yetersizdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu okullarında uygulanan gezi-gözlem metoduna katıldıklarını

belirtmiş ve bu metotla yapılan öğretimin bilgilerin kalıcılığı açısından kendilerine fayda sağladığını belirtmişlerdir.

Scarce (1997), sosyoloji alanında alan gezilerinin önemini incelemiştir. Alan gezilerinin sosyolojide öğrencilerin deneyim kazanmaları için en önemli metotlardan biri olduğu ancak kullanılmayan bir pedagojik metot olarak görüldüğü üzerine tartışmalara yer vermiş ve alan gezilerinin amacına ulaşmasında dikkat edilecek noktalara değinmiştir.

Kalaycı ve Büyükalın (2000) çalışmalarında ilköğretim 4.sınıflara yönelik Pazar Yeri ve 8. sınıflara yönelik Anıtkabir gözlem gezisi taslak planları hazırlanmış ve bu planlar söz konusu sınıflara uygulanmıştır. Uygulama sonuçlarına göre öğretmenlere rehberlik edecek iki tane gezi planı modeli oluşturulmuştur. İzbirak (1968) ve Garipağaoğlu (2001), çalışmalarında gezi-gözlem metodunun uygulanması ile ilgili pratik bilgilere yer vermişlerdir.

Pace ve Tesi (2002), bireylerin anaokulundan 12. sınıfa kadar katıldıkları alan gezilerinden kavradıkları anlayışların belirlenmesi amacıyla, yaşları 21 ile 25 yaş arasındaki 8 yetişkin (4 erkek, 4 kadın) ile yüz yüze görüşerek bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonunda alan gezilerinin ilk elden deneyim kazanmak için gerekli olduğu, alan gezilerinin kişinin sosyal hayatı için yararlı olduğu ve daha önce alan gezilerine katılan kişilerin bu alanları daha sonraki yıllarda da hatırladıkları sonuçlarına ulaşmışlardır.

Kızılçaoğlu (2003), Sosyal Bilgiler 6. sınıf Türkiye'miz ünitesindeki Yurdumuzdaki Kırsal Yerleşmeler konusuna ilişkin uygulamalı bir gezi planı önerisinde bulunmuştur.

Çağlıyan ve Özcan (2004) çalışmalarında Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin teorik olarak yürütülen derslerinin gezi gözlem yoluyla uygulamasının sonuçlarının, öğrenmelerindeki etkililiğini değerlendirmişlerdir. Uygulanan gezi-gözlem sonucunda elde edilen

veriler değerlendirilmiş ve gezi-gözlem yöntemiyle derslerin yürütülmesinde kalıcılığın diğer yöntemlere nazaran daha yüksek olduğu sonucu gözlenmiştir.

Tomal (2004), liselerde görev yapan Coğrafya öğretmenlerinin uyguladıkları öğretim metotlarını araştırmak amacıyla Ankara'nın farklı merkez ilçelerinde bir anket çalışması yapmıştır. Çalışma sonunda liselerdeki coğrafya öğretmenlerinin çok az bir kısmının derslerinde gezi-gözlem metodunu uyguladığı ortaya çıkmıştır.

Turan (2004), sınıf öğretmenlerinin bulundukları ortamlarda yapmış oldukları yakın çevre gözlemlerini İlköğretim birinci kademe Sosyal Bilgiler dersinde ne ölçüde kullanabildikleri, bunların öğrencilere nasıl aktarıldığı ve bu alanda yapılabilecek etkinlikleri incelemiştir.

Batır ve Mater (2005), gezi-gözlem metodunun sosyal bilgiler öğretiminde çevre gezilerinin önemini belirtmek için yaptıkları çalışmada hem İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretmenlerine hem de öğrencilere bir anket çalışması uygulamışlardır. Anket sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yılda iki kez gezi yaptıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Anketin öğrenciler boyutunda ise; öğrencilerin büyük çoğunluğu, derslerin içeriğini dikkate alarak çevre gezisi düzenlenmesinde en uygun dersleri belirtmişlerdir, öğrencilerden bazılarının derslere takviye olarak çevre gezilerinin yapılmasını istedikleri sonucu çıkmıştır.

Nairn (2005), Coğrafya eğitiminde öğrencilerin doğrudan deneyim kazanmalarında alan gezilerinin önemini vurgulamış ve literatürde bu metotla ilgili olan tartışmalara yer vermiştir.

Gezi-gözlem metodunun bilişsel anlamdaki öğrenmelere olan etkisi üzerine Hurley (2006) bir araştırma yapmıştır. Araştırma bir öğrenci grubu üzerinde yürütülmüş ve etkinlikler Bloom'un bilişsel öğrenme basamaklarına göre planlanmıştır.

Coğrafya öğretiminde bir diğer çalışma, Korkmaz (2006) tarafından doktora tezi olarak yapılmıştır. Deneysel desenli olarak planlanan çalışma sonucunda; öğretimde gezi-gözlem metodu uygulandıktan sonra öğrencilerin başarı puanlarının arttığı, gezi gözlem metodu ve öğretmen merkezli öğretim (düz anlatım, soru-cevap) metotlarını uygulamanın, öğrencilerin başarılarını artırmada farklı etkilere sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin başarılarında gözlenen farklılıkların öğrenci merkezli bir yaklaşım olan gezi-gözlem metodundan kaynaklandığı söylenebilir.

Açıkgöz (2006) Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-Gözlem ve İnceleme yönteminin etkililiğinin incelenmesi adlı yüksek lisans tezinde; Anadolu Selçuklu Devleti'nde Kültür ve Uygarlık konusunun öğretiminde yöntemin daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölüm; araştırma modeli, araştırma grubu, deney süreci, veri toplama araçları, işlem basamakları, verilerin analizi ve kullanılan istatistiksel işlemler alt başlıkları altında açıklanmıştır.

3. 1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın genel amacı Gezi-Gözlem ve İnceleme Yöntemi'nin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki Ülkemizin Kaynakları ünitesindeki başarı düzeylerine etkisini incelemektir. Bu amaçla yansız bir seçimle biri deney biri kontrol olmak üzere iki grup oluşturularak deney grubunda Gezi-Gözlem ve İnceleme yöntemi, kontrol grubunda ise geleneksel yaklaşıma dayalı öğretim uygulamaları yapılmıştır. Her iki gruba deney işlemleri başlamadan önce ve deney işlemleri sonunda öğrencilerin akademik başarılarını ölçmek için başarı testi uygulanmıştır. Deneysel Modeli “öntest-sontest kontrol gruplu” deneysel desen oluşturmaktadır.

Tablo 3.1.1.Araştırmanın Simgesel Deseni

Gruplar	Yansız Belirleme	Ön test	Yöntem	Son test
G1	R	O1.1	X	O1.2
G2	R	O2.1		O2.2

G1: Deney Grubu (Gezi-Gözlem ve İnceleme öğretim yönteminin uygulandığı grup).

G2: Kontrol Grubu (Geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı grup).

R: Grupların oluşturulmasındaki yansızlık.

O1.1 / O2.1: Deney öncesi bilgi testi (Öntest).

X: Gezi-Gözlem ve İnceleme Öğretim Yöntemi

O1.2 / O2.2: Deney sonrası bilgi testi (Son test).

3. 2. Araştırma Grubu

Bu araştırma, 2007- 2008 eğitim ve öğretim yılının ikinci yarısında yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2007-2008 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Karadeniz Ereğli İlçesi Güllüç Vesile Dikmen İlköğretim Okulu'nun iki ayrı sınıfında (6-A, 6-B) öğrenim gören 56 öğrenci ile sınırlandırılmıştır,

Araştırma için Güllüç Vesile Dikmen İlköğretim okulunun seçilmesinin nedeni, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin birbirine yakın olması, sınıf mevcutlarının araştırma uygulamaları için uygun olması, araştırmacının daha önce aynı okulda görev yapıyor olması nedeniyle öğrencileri tanınması ve okul yönetimince kolaylık sağlanacağına düşünülmesidir.

Uygulama için deney ve kontrol grupları seçilirken sınıf mevcudu ve grupların hazır bulunuşluk düzeyi, ders programları, akademik başarı ön test puanları ölçüt olarak alınmıştır. Buna göre 6- A sınıfı deney grubunu, 6-B sınıfı kontrol grubunu oluşturmuştur. Bu iki sınıf random yoluyla deney ve kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları Tablo 3.2.1.'de verilmiştir.

Tablo 3. 2. 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dağılımı

	ERKEK	KIZ	TOPLAM
Deney Grubu	14	14	28
Kontrol Grubu	14	14	28
Toplam	28	28	56

Araştırmada, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin konuya ilişkin ön bilgilerini yoklamak amacıyla, öğretim sürecinden önce, araştırmacı tarafından

hazırlanmış olan, Sosyal Bilgiler dersi Ülkemizin Kaynakları ünitesine ait başarı testi öntest olarak uygulanmış ve elde edilen sonuçlar bakımından iki grup arasında manidar bir farklılığın bulunup bulunmadığı test edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3. 2. 2 de verilmiştir.

Tablo 3. 2. 2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Sonuçları

Grup	N	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Deney Ön test	28	8,0	2,9	27	,481	,632
Kontrol Ön test	28	7,6	2,6			

P>0,05

Tablo 3.2.2.'de verilen istatistiksel analiz sonuçlarına göre Kontrol grubunun ön test sınav puanlarının ortalaması 7,6; deney grubunun ön test sınav puanlarının ortalaması 8,0 olarak bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının ön test sınav puanları ortalamaları arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel bir farkın olup olmadığı ilişkisiz örneklem için t testi ile test edilmiş ve iki grubun ön test puanları arasında bir fark bulunamamıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test puan ortalamaları arasında istatistiksel bir farkın bulunamamış olması, deneysel çalışma için gerekli ön koşulu sağladığının bir göstergesidir.

3. 3. Deney Süreci

Araştırmada ön test- son test kontrol gruplu deney deseni kullanılmıştır. Deney grubunda İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan “Ülkemizin Kaynakları' ünitesi gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak işlenmiş, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemlerinden düz anlatım ve soru-cevap

uygulanmıştır. Geleneksel öğretim yöntemlerinden düz anlatın ve soru-cevap ile gezi- gözlem ve inceleme yönteminin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Deney deseni Tablo 3. 3. 1.'de verilmiştir.

Tablo 3. 3. 1. Çalışmanın Deneysel Deseni

GRUPLAR	ÖN TESTLER	DENEY SÜRESİ	SON TESTLER
Deney Grubu	'Ülkemizin Kaynakları' ünitesi başarı testi	Gezi gözlem ve inceleme öğretim yöntemi kullanılarak konuların öğretimi	'Ülkemizin Kaynakları' ünitesi başarı testi
Kontrol Grubu	'Ülkemizin Kaynakları' ünitesi başarı testi	Geleneksel öğretim yöntemleri ile konuların öğretimi	'Ülkemizin Kaynakları' ünitesi başarı testi

3. 4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde işlenen “‘Ülkemizin Kaynakları' ünitesini kapsayan başarı testiyle toplanmıştır. Soruların son haline getirilmesinde danışman hocam başta olmak üzere, uzman ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır.

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi 6. Sınıf "Ülkemizin Kaynakları" ünitesine ilişkin başarılarını ölçmek amacıyla test hazırlanırken aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

- 1- Okul eğitim programına bağlı kalınarak ünite hedef ve davranışları çıkartılmıştır.
- 2- Coğrafya ders kitabı, ansiklopedi ve dergilerden yararlanılarak belirtke tablosundaki davranışlar doğrultusunda, çoktan seçmeli 35 adet soru hazırlanmıştır.
- 3- Aday sorular, M.E.B.'de görev yapan beş Sosyal Bilgiler ders öğretmeni tarafından, maddelerin öğrenci düzeyine ve ünite kapsamına uygunluğu açısından değerlendirilmiştir.
- 4- Bu değerlendirmeler sonucunda 15 adet soru testten çıkartılmıştır.

5- Hazırlanan 20 soruluk başarı testi, geçerlik ve güvenirlik çalışması için 80 öğrenciye uygulanmıştır.

Uygulanan testlerin SPSS programı ile madde çözümlemeleri yapılmış, test istatistikleri (güçlük dereceleri, standart sapma, madde ayıricılığı) hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 3.4.1. 'de verilmiştir.

Tablo 3. 4. 1. Başarı Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj), Standart Sapmaları (Sj) ve Ayıricılık Güçleri (Rjx).

Madde Numarası	Pj	Sj	Rjx
1	0.65	0.36	0.25
2	0.74	0.40	0.38
3	0.59	0.45	0.29
4	0.55	0.44	0.31
5	0.65	0.44	0.24
6	0.55	0.50	0.26
7	0.60	0.44	0.35
8	0.62	0.40	0.25
9	0.63	0.45	0.28
10	0.54	0.46	0.27
11	0.33	0.48	0.31
12	0.59	0.50	0.33
13	0.39	0.47	0.30
14	0.63	0.49	0.27
15	0.57	0.50	0.27
16	0.57	0.49	0.25
17	0.55	0.45	0.36
18	0.68	0.50	0.32
19	0.56	0.44	0.38
20	0.55	0.42	0.32

Bu çalışma sonucunda toplam 20 soruluk bir test oluşturulmuştur.

Tablo 3. 4. 2. Başarı testinin analiz sonuçları

N	$\bar{x}$	Ss	Tepe Değer	Ortanca	Ortalama Güçlük	KR-20
80	11.45	2.05	12	12	0.54	0.72

Kullanılan testin aritmetik ortalaması 11.45, standart sapması 2.05, ortalama güçlüğü 0.54 ve KR-20 güvenirliliği 0.72 olarak bulunmuştur. Tablo 3. 4. 2 incelendiğinde, aritmetik ortalamanın ortanca ve tepe değerinden küçük olmakla birlikte ortanca ve tepe değeri eşit durumdadır. Başarı testinde elde edilen puanların çok uç noktalarda toplanmadığını göstermekte ve puanların normal bir dağılım sergilediğini belirtmektedir.

Ünite konu ve kazanımları, soruların kazanımlarla ilişkisi tablo 3.5.1.' de verilmiştir.

Tablo 3. 4. 3. Soruların Ünite Konu ve Kazanımlarına Dağılımı

ÜNİTE	SAAT	KAZANIMLAR	KONULAR	SORULAR	PUAN
ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	4	1.Kazanım	*Ülkemizde Ekonomik Faaliyetler	1, 2, 3, 4,	20
	2	2.Kazanım	*Yatırım ve Pazarlama	6, 7, 8, 11,	20
	3	3.Kazanım	*Vergi vererek kazanıyoruz	9,	5
	3	4.Kazanım	*Ekonominin Devleri	12,13,14,15	20
	2	5.Kazanım	*Doğal Kaynaklarımız Tükenmesin	5,16,17,18,19	25
	3	7.Kazanım		10,	5
	1	6.Kazanım	*Hangi Meslek? *Nitelikli İnsan Gücü ve Girişimcilik	20	5

3. 5. İşlem Basamakları

Araştırmanın deney grubu üzerindeki etkisini belirlemek için Gezi-Gözlem ve İnceleme Yöntemiyle gerçekleştirilecek dersin planları araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uygulanmıştır. Kontrol grubunda ise, konular öğretmen kılavuz kitapları doğrultusunda işlenmiştir.

1-Sınıf mevcudu, grupların hazır bulunuşluk düzeyi, başarı durumları dikkate alınarak seçilen deney ve kontrol gruplarına ön test yapıldı.

2-Deneye başlamadan önce ünitenin kazanımları, içeriği, öğretim yöntemi için hazırlık yapıldı.

3-Ünite planlarında belirtilen kazanımlar doğrultusunda gezi planı hazırlandı.

4-Deney grubunda gezi- gözlem ve inceleme yöntemi uygulanarak ‘Ülkemizin Kaynakları’ ünitesi işlendi. Kontrol grubunda ise aynı ünite öğretmen kılavuz kitapları yönergesi doğrultusunda işlendi.

5-Uygulamanın sonunda gerek deney gurubuna gerekse kontrol grubuna aynı gün olmak üzere son test uygulandı.

6-Deneysel işlemler bittikten sonra elde edilen veriler doğrultusunda istatistiksel işlemlere geçildi.

Uygulama Aşamaları

Sosyal Bilgiler Programı, ilköğretim birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda ‘Hayat Bilgisi’ dersi ile başlar, dört, beş, altı ve yedinci sınıflarda ‘Sosyal Bilgiler’ dersi olarak devam eder. Her sınıfta verilen bilgiler, üst sınıf konu ve ünitelerinde genişletilerek ve detaylandırılarak devam eder. Yani altıncı. sınıf ünitelerinin temeli beşinci sınıf derslerinde atılır. Altıncı sınıfta işlenen konularda yedinci sınıf için temel oluşturur. Böylece öğrenci birinci sınıftan başlayarak yedinci sınıfın sonuna kadar istenilen bilgi ve beceri düzeyini geliştirmiş olur.

2005-2006 Eğitim-Öğretim yılından itibaren ilköğretim ders programları değiştirilmiştir. Öğrencilerimiz Hayat Bilgisi Derslerini eski program içeriğine göre, dördüncü, beşinci, altıncı sınıflardaki sosyal bilgiler derslerini ise yeni program içeriğine göre işlemişlerdir.

* Uygulamaya başlamadan önce gerek deney gurubu gerekse kontrol gurubu öğrencilerimizin hazır bulunuşluklarını belirlemek için ünite konumuzun hangi alt sınıflarda yer aldığı incelenmiştir.

Buna Göre:

Birinci sınıf ‘Hayat Bilgisi’ dersinde, on ünitenin, elli sekiz hedefi arasında ünite konularıyla ilgili bilgi yer almamıştır.

İkinci sınıf ‘Hayat Bilgisi’ dersinde, on bir ünitenin seksen altı hedefi arasında ünite konularıyla ilgili bilgi yer almamıştır.

Üçüncü sınıf ‘Hayat Bilgisi’ dersinde, on iki ünitenin 90 hedefi arasında; Bilinçli tüketicilik ve verimlilik ünitesi, Alışverişlerimizde nelere dikkat etmeliyiz? konusu içeriğinde ikinci ve üçüncü hedeflerde; Yaşadığımız Yer ünitesi, Çevremizdeki Turistik Yerler ve Doğal Güzellikler, Çevremizdeki Eski Yerleşim Yerleri konusu ve Yaşadığımız Çevrede Bizim İçin Çalışanlar konusu içeriğinde dokuzuncu ve onuncu hedeflerde; Toplum Hayatımız ünitesi, Meslekler konusu içeriğinde beşinci hedefin amaçlarında konularımızla ilgili bilgiler yer almaktadır.

Dördüncü sınıf ‘Sosyal Bilgiler’ dersinde, Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanının üçüncü kazanımında, Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler öğrenme alanının üçüncü kazanımında konularımızla ilgili bilgiler verilmiştir.

Beşinci sınıf ‘Sosyal Bilgiler’ dersinde, İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanının dördüncü kazanımında, Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanının yedi kazanımının tamamında, Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler öğrenme alanının ikinci ve beşinci kazanımlarında konularımızla ilgili bilgiler verilmiştir.

Yedinci sınıf ‘Sosyal Bilgiler’ dersinde, Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanının altı kazanımının tamamında, ünitemiz genişletilerek verilecektir.

* Konu öncesi, her iki grubun öğrencilerine, hazırlanan başarı testi ön test olarak uygulandı. Ön test verileri değerlendirildikten ve istatistik işlemleri tamamlandıktan sonra, konuya geçildi.

* Ülkemizin Kaynakları Ünitesinin ilgili konuları hakkında bilgi verildi.

* Öğrencilere konu hakkında kaynak ve internet araştırmaları yaptırıldı. Geziye gidilecek yerler hakkında ön bilgi verildi. Geziye gidildiğinde nelere dikkat etmeleri gerektiği anlatıldı. Orada uymaları gereken kurallar hakkında bilgi verildi. Yanlarına not almak için defterlerini, resim çekmek için fotoğraf makinelerini almaları istendi.

* Plan doğrultusunda servis arabasına binilerek belirtilen güzergahtan sırasıyla gemi tersanelerine, saç büküm tesislerine, organize sanayi bölgesine, balık haline, Cemaller köyüne ve son olarak Kandilli kömür işletmelerine gidildi.

* Buralarda yürütülen ekonomik faaliyetler incelendi, çalışan makineler ve işçiler gözlemlendi, rehber işçi ve mühendislerin verdiği bilgiler dikkatle dinlenerek notlar alındı, resimler, çekildi, dilsiz haritalar oluşturuldu.

* Okula gelindiğinde çocukların henüz bitmemiş olan derslerine girildi. Gezi hakkında sınıf içinde tartışma yapıldı, bir sonraki derse geziyle ilgili rapor ve çektikleri fotoğraflarla slayt hazırlamaları istendi.

* Deney ve Kontrol gruplarında öğretim sona erdikten sonra her iki gruba da ‘Ülkemizin Kaynakları’ başarı testi son test olarak uygulandı.

3. 6. Verilerin Analizi ve Kullanılan İstatistiksel İşlemler

Araştırmada, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin Ülkemizin Kaynakları ünitesine yönelik olarak, başarı testinden aldıkları ön test ve son test puanları belirlenmiştir. Bu kapsamda elde edilen veriler bir SPSS. 15 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Ön test- Son test kontrol gruplu desen deneysel işlemin etkililiğini test etmede kullanılan hesaplama ve yorumlama bakımından en pratik olan teknik, iki grubun ön test-son test fark puanlarına ait ortalama puanlarında anlamlı bir farkın

olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan “İlişkisiz gruplar için t-testi”dir (Kaptan, 1998: 38.).

İlişkili t-testi, ilişkili iki ölçüm ya da puanların elde edildiği deneysel ya da tarama çalışmalarında kullanılabilir. Aynı deneklerin, bir deneysel işlemin öncesi ve sonrasında, bağımlı değişkene ilişkin ölçmeleri alındığında, deneklerin zamana bağlı tekrarlı ölçümleri, ilişkilidir (Büyüköztürk, 2002: 67).

Deney ve kontrol gruplarının eğitimden önceki ve sonraki başarı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark olup olmadığını test etmek için bağımlı gruplarda t-testi; deney ve kontrol gruplarının uygulamadan önceki başarı düzeyleri ile her iki grubun uygulamadan sonraki başarı düzeyleri arasında manidar bir fark bulunup bulunmadığını test etmek için ise bağımsız gruplarda t-testi istatistiksel tekniğinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı çerçevesinde elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

4. 1. Birinci Alt Probleme İlişkin (Deney Grubu Ön test ile Kontrol Grubu Ön test Sonuçlarına Ait) Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 6. Sosyal Bilgiler ders programında yer alan “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi işlenmesine başlanmadan önce, deney ve kontrol gruplarına ön test uygulanmış ve bulgular Tablo 4.1.1’de özetlenmiştir.

Tablo 4. 1. 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön test Puanlarına ilişkin t-Testi

Grup	N	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Deney Ön test	28	8,0	2,9	27	,481	,632
Kontrol Ön test	28	7,6	2,6			

P>0,05

Öğrencilerin geleneksel yöntem ile gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak yapılan öğretim sonucunda öğrenme düzeyleri arasında bir değişme olup olmadığını belirlemek amacıyla kontrol ve deney gruplarının ön test puanları karşılaştırılmıştır. Tablo 4.1.1.’de verilen istatistiksel analiz sonuçlarına göre Kontrol grubunun ön test sınav puanlarının ortalaması 7,6; deney grubunun ön test sınav

puanlarının ortalaması 8,0 olarak bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının ön test sınav puanları ortalamaları arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel bir farkın olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler için t testi ile test edilmiş ve iki grubun ön test puanları arasında bir fark bulunamamıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test puan ortalamaları arasında istatistiksel bir farkın bulunamamış olması, deneysel çalışma için gerekli ön koşulu sağladığının bir göstergesidir.

4. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin (Deney Grubu Son test ile Kontrol Grubu Son test Sonuçlarına Ait) Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim- 6 Sosyal Bilgiler dersinde “Ülkemizin Kaynakları” ünitesi deney grubunda gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak işlenmiş, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Uygulama bittikten sonra her iki gruba da ön test olarak kullanılan başarı testi son test olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin, geleneksel yöntem ve gezi gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak yapılan öğretim sonucunda, öğrenme düzeyleri arasında bir değişme olup olmadığını belirlemek amacıyla kontrol ve deney gruplarının son test puanları karşılaştırılmış ve bulgular tablo 4.2.1.’de verilmiştir.

Tablo 4. 2. 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son test Puanlarına ilişkin T-testi

Grup	N	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Deney Son test	28	14,9	3,4	54	2,6	,012*
Kontrol Son test	28	12,3	3,9			

*P<0,05

Elde edilen sonuçlara göre deney grubunun son test başarı puanları ortalaması 14,9 kontrol grubunun son test başarı puanları 12,3 ’dur. Deney ve Kontrol gruplarının son test başarı puan ortalamaları arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde fark bulunmuştur. Bu bulgu, deney grubunda, İlköğretim Sosyal Bilgiler

6.sınıf sosyal bilgiler dersinde gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanımının geleneksel yöntemlere göre başarıyı daha çok artırdığını göstermektedir.

4. 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin (Deney Grubu ile Kontrol Grubu Erişileri Arasındaki Farklılığa Ait) Bulgular ve Yorumlar

“Gezi-gözlem ve inceleme yönteminin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin erişileri (Son test - Ön test puanları) arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde araştırmanın üçüncü alt problemi düzenlenmiştir. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, son testten aldıkları puanlarla, ön testten aldıkları puanlar arasındaki fark hesaplanarak öğrencilerin erişi puanları elde edilmiştir. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin erişi puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı “bağımsız örneklem için T-testi” kullanılarak hesaplanmıştır. Bulgular Tablo 4.3.1’de özetlenmiştir.

Tablo 4. 3. 1. Deney Grubu ve Kontrol Grubu erişilerinin (Ön test-Son test Puanları arasındaki Fark) arasındaki farka ait T-testi

Grup	N	$\bar{x}$	Son test – ön test Puanları arasındaki farkın Ortalaması	sd	t	p
Deney Grubu	28	6,9	1,0	54	6,2	,000*
Kontrol Grubu	28	4,7	1,5			

*P<0,05

Tablo 4.3.1’de verilen istatistiksel sonuçlara göre deney ve kontrol gruplarının erişileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grubunun puan kazancı kontrol grubunun puan kazancından daha yüksektir. Bu sonuç, gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak öğrenim gören deney grubu öğrencilerinin ‘Ülkemizin Kaynakları’ ünitesi ‘Ülkemizde Ekonomik Faaliyetler’ konusunu geleneksel öğretim yöntemleriyle öğrenim gören kontrol grubu öğrencilerinden daha iyi öğrendiklerine ve son testte daha fazla puan artışına sahip olduklarını göstermektedir.

Gezi- gözlem ve inceleme yöntemi öğrencinin birden çok duyu organına hitap ettiği için öğrenciyi dinleyici konumundan öğrenici, etkin katılımcı konumuna geçirmektedir. Dersi zevkli hale getirerek, monoton ortamların oluşmasına engel olmuştur. Öğretmen, öğrencilere rehberlik yapmış, öğrencilerin derse daha aktif katılımını sağlamıştır. Bu durumda gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanımının öğrencinin ders başarısına olumlu etkisi olmuştur.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmamızla ilgili tartışma, sonuç ve önerilere değinilmiştir.

5.1. Tartışma

Sosyal bilgiler, öğrencilerin sosyalleşerek içerisinde yasadıkları toplumu ve dünyayı tanımalarını ve hayatta karşılaşacakları problemlere rasyonel çözümler üreterek, onları en üst bilgi ve donanımla yetiştirmeyi amaç edinen bir derstir. Yine öğrenciye, toplumda hak ve sorumluluklarının neler olduğunu öğretmek, bunları yerine getirebilen, etkileşimde olduğu kişi haklarına saygılı, başta kendisi olmak üzere ailesinin, milletin refah ve mutluluğu için çalışan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi içeriği sosyal hayatla birebir ilintilidir ve gerekli verilerin tamamına yakını yakın çevremizde yer almaktadır. Bu verilerle, öğrenciler okul öncesi dönemde informal yolla etkileşime girmekte ve gerekli alt yapılarını oluşturmaktadırlar. Okul sıralarında formal eğitimle bu verilerin öğrencilere sunulması ve onlarda istendik yönde kalıcı olarak yerleşmesi için, bir çok yöntem ve teknikten faydalanılmaktadır. Her yöntem ve tekniğin kendine göre, zorluk ve faydaları bulunmaktadır. Gezi-Gözlem ve İnceleme de Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan tekniklerden birisidir. Uygulanması masraflı ve zor olmasına rağmen, öğrenciyi sınıf ortamından uzaklaştırması ve sosyal hayatın içine çekerek verilmek istenen bilgi beceri ve değerlerle birebir etkileşim içine sokması, öğrenmenin daha somut ve kalıcı olarak gerçekleşmesini sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan diğer yöntemlerin de bir çok üstünlükleri olmasına rağmen hiç biri öğrenciyi kapalı sınıf ortamı dışına çıkaramamakta ve gerçek hayatta var olan verileri tam olarak sınıf ortamına taşıyamamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretiminde tek bir yöntemle ders işlenmesi düşünülemez. Gezi- Gözlem ve İnceleme Yönteminin

kullanılması sırasında diğer yöntemlerden de faydalanılması başarının daha fazla artmasına yardımcı olacaktır. Bu çalışmada, öğrencileri sınıf ortamı dışına çıkararak, onlara eğlenceli bir öğrenme olanağı sunan Gezi- Gözlem ve İnceleme yönteminin Sosyal Bilgiler dersi Ülkemizin Kaynakları ünitesindeki öğrenci başarısına etkisi araştırılmıştır.

Araştırmanın bulguları, öğretim sürecinin başlangıcında, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Ülkemizin Kaynakları ünitesinde yer alan konulara yönelik başarı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan manidar bir fark bulunmadığını göstermektedir. Araştırmanın başlangıcında öğrencilere verilmiş olan ön-test sonuçlarına göre, gerek deney gerek kontrol grubu öğrencilerinin, uygulama öncesinde ünite kapsamındaki konulara yönelik başarılarının düşük olduğu ancak bununla birlikte göz ardı edilemeyecek derecede de bilgiye sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmada, ilgili ünite kapsamındaki kazanımlar deney grubundaki öğrencilere Gezi- Gözlem ve İnceleme yönteminden yararlanılarak sunulmuştur. Öğrenme sürecinin başında ve sonunda öğrencilerin üniteye ilişkin başarı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan başarı testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, Gezi- Gözlem ve İnceleme yöntemiyle öğrenen deney grubu öğrencilerinin uygulamadan önceki ve sonraki başarı düzeyleri arasında, istatistiksel açıdan 0.05 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur. Başka bir deyişle, öyküleştireme yönteminden yararlanılarak yapılan öğretim uygulamasının bu ünitedeki başarı üzerinde olumlu etkisinin olduğu görülmüştür.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda 0,05 anlamlılık düzeyinde sosyal bilgiler dersi konularının öğretiminde gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanımı ile öğrenim gören öğrencilerle, geleneksel öğretim yöntemi olan anlatım ve soru-cevap yöntemlerinin uygulandığı öğrencilerin başarıları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Gezi-gözlem ve inceleme yöntemi ile öğrenim gören öğrenciler, geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olmuşlardır.

Bu bulgular ışığında gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak işlenen dersin başarıyı artırması bakımından geleneksel öğretim yöntemlerinden daha etkili olduğu sonucuna varılabilir.

Yapılan gezi sonrası alınan sözlü ifadelerde öğrencilerin gezi hakkındaki düşünceleri çok açıktır. Öğrenciler genelde çok keyif aldıklarını, öğrendiklerini kesinlikle unutamayacaklarını, bu geziden edimlerini çevresiyle de paylaşmak istediğini, yerinde görerek alınan eğitimin çok faydalı olduğunu ifade etmişlerdir.

Gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanımı, Sosyal Bilgiler ve diğer derslerde başarıya da hızlandırıcı bir rol oynamaktadır. Gezi-gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak yapılan öğretim, aynı anda birçok duyu organına hitap ettiğinden, hem öğrencinin konuyu hatırlama oranı artmakta, hem de ders daha renkli hale geldiği için, sosyal bilgiler dersi, bir ezber dersi olmaktan kurtulmaktadır. Deney grubundaki öğrencilerin öğretim sonunda konular arasındaki ilişkileri, kontrol grubundaki öğrencilere göre daha iyi değerlendirdikleri gözlenmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmanın bulgularına dayanarak sosyal bilgiler öğretimine ve yapılacak ilgili araştırmalara yönelik su öneriler getirilmiştir.

5.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öneriler

- Bu çalışmanın istatistiksel verilerle ortaya koyduğu bulgular doğrultusunda sosyal bilgiler dersi öğretiminde, Gezi- Gözlem ve İnceleme yönteminin, geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha etkili olduğu görülmektedir. Bu bulgulara dayanarak okullarımızda gezi- gözlem ve inceleme yönteminin sosyal

bilgiler dersinde özellikle coğrafya ünite ve konularının öğretiminde kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

- Öğretmen Sosyal Bilgiler öğretiminde Gezi-Gözlem ve İnceleme yöntemini programa uyacak şekilde nerede ve nasıl kullanacağını bilmeli, gezi-gözlem ve inceleme yönteminin kullanımının uygulaması sırasında ve sonrasında soru- cevap, tartışma, proje, grup çalışmaları gibi yöntem ve tekniklerden de faydalanmalıdır.

- Yöntemin daha sık uygulanabilmesi için, Milli Eğitim Bakanlığının, sınıf mevcutlarını öğrenci sayılarını azaltacak şekilde yeniden düzenlemesi, okul yöneticilerinin ise maddi yetersizlikleri gidermek için okul-aile birliğini daha aktif çalışır hale getirmesi gerekmekte; ayrıca döner sermayeden Gezi- Gözlem ve İnceleme etkinlikleri için fay aktarmaları gereklidir.

- Bu yöntemin kullanımının daha etkili olabilmesi için öğrencilerin konuyla ilgili ön bilgiye sahip olup olmadıkları belirlenmelidir. Bireysel öğrenme kuralları dikkate alındığında, öğrencinin geçmişten gelen bilgileri ile yeni öğrendiği bilgilerin pekiştirilmesi açısından gezi-gözlem ve inceleme yönteminin kullanımının ilköğretim birinci kademesinden itibaren uygulanmaya başlanması gerekliliği göz önünde tutulmalıdır.

- Öğretim yöntemleri kullanımı ile ilgili bilgi mevcut öğretmenlerimiz için hizmet içi eğitim kursları ve seminerleri düzenlenmelidir. Ayrıca öğretim yöntemleri kullanımına yönelik pilot okullar üzerinde uygulamalar yapılmalıdır.

- Okullardaki gezi kulüpleri daha aktif çalışır hale getirilmelidir.

- Öğretmenler uygulayacakları yıllık planları hazırlarken yöntemi hangi ünite ve konularda kullanacaklarını belirlemeli, yöntemin uygulanacağı alan, kurumlar, işletmelerle ilgili ön hazırlıklarını yapmalıdırlar.

5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma, İlköğretim 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Ülkemizin Kaynakları” ünitesinde yapılan deneysel bir çalışmadır. Sosyal bilgiler alanında, Gezi-Gözlem ve İnceleme yönteminin kullanımıyla ilgili uygulamalar ve araştırmalar daha fazla yapılmalıdır. Ayrıca araştırmalarda gezi-gözlem ve inceleme yönteminin kullanımı ile farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin birbiriyle karşılaştırma çalışmaları ve birlikte kullanımıyla ilgili çalışmalar yapılabilir. Daha sonra yapılacak çalışmalarda farklı ders ünitelerinde, değişik seviyedeki öğrencilerle ve daha geniş örneklem gruplarıyla yapılması, araştırmanın öğretim dünyamıza getirilerini daha fazla ortaya koyacak, gezi gözlem ve incelemenin uygulanan ve kullanılan yöntemler arasına girmesine katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, M., “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-Gözlem ve İnceleme Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi” , Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: 2006.

AKAR, C., “İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon, 2001.

AKBAŞLI, S. - Ö.PİLTEN., *İlköğretim Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*, Konya.: Mikro Basım-Yayım, 1999.

AKYÜZ, Y., *Başlangıçtan 2001’e Türk Eğitim Tarihi*, İstanbul: Alfa Yayınları, 2001.

ARSLAN, H., “İlköğretim Kademesinde Okutulan Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretim Sürecinde Kullanılan Metotlar Üzerine Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van: 2000.

AYDIN, A., *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Anı Yayıncılık, 1998.

AYKAÇ, N. – AYDIN, H., *Öğrenme- Öğretme Sürecinde Planlama ve Uygulama*, Ankara: Naturel Yayıncılık, 2006.

BARTH. J. - DEMİRTAŞ, A., *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğrenimi*, YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi, 1997.

BATIR, B. - MATER, B., “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulamalı Çevre Gezilerinin Önemi”, *II. Sosyal Bilimler Eğitim Kongresi*, 26–28 Mayıs 2005, Van.

BİLEN, M., *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Ankara: Alkım Yayınları, 1999.

BİNBAŞIOĞLU, C., *Genel Öğretim Bilgisi*, Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi, 1983.

Bingham, A., Çocuklarda problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1998.

BÜYÜKKARAGÖZ, S. - ÇİVİ, C., *Genel Öğretim Metotları (Öğretimde Planlama ve Uygulama)*, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., İstanbul: 1999.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: PegemA Yayıncılık, 2002.

ÇAĞLIYAN, A. - ÖZAN, M., “Coğrafya Öğretiminde Gezi Gözlem Yönteminin Öğrenmede Etkililiğinin Değerlendirilmesi”, *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Ankara: 2004.

ÇİLENTİ, K., *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1991.

DEMİREL, Ö., *Kuramdan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. 2.Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2000.

DOĞANAY, A., “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ed. Cemil Öztürk – Dursun Dilek, Ankara: PegemA Yayıncılık, 2003.

DOĞANAY, H., *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*, Erzurum: Aktif Yayınevi, 2002.

DOĞAN, Y., “İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıflardaki Sosyal Bilgiler Dersleri İçin Gerekli Görsel ve İşitsel Materyal Üzerine Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa:1998.

DÖNMEZ, C., *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler*, Ed. Cemalettin Şahin, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2003.

ERDEN, M., *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Alkım Yayınevi. 1981.

ERGÜN, M. – ÖZDAŞ, A., *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, İstanbul: Kayan Matbaacılık. 1997.

FİDAN, N. - ERDEN, M., *Eğitime Giriş*, Ankara: Alkım Yayınları, 1993.

GARİPAĞAOĞLU, N., “Gezi-gözlem Metodunun Coğrafya Eğitimi Ve Öğretimindeki Yeri” *Marmara Coğ.Dergisi*, s:3, c:2, İstanbul: 2001.

GLOVER, J. A.; RANNİNG, R.R.; BRUNİNG, R. H., *Cognitive Psycholog For Teachers*. Chapter 14, Macmillan Publishing Conpany, Newyork: 1990

GÜNGÖR, D., ‘İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarihsel Kavramların Öğretiminde Bilgi ve Kavram Haritası Kullanımının Başarıya Etkisi’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,İstanbul: 2004.

GÜNGÖRDÜ, E., *İlköğretim Okullarında Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretimi*, Ankara: Özcan Ofset, 2002.

-----, **E.**, *Coğrafyada Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar*, Ankara: Nobel Dağıtım, 2002.

HURLEY, M.M., (2006), “Field Trips As Cognitive Motivators For High Level Science Learning”, *The American Biology Teacher*, *Online Publication*, August, 61-66.

İZBIRAK, R., *Arazide Çalışma ve Hazırlıkları*, Ankara: Harita Genel Müdürlüğü Matbaası, 1975.

KALAYCI, N. - BÜYÜKALAN, S., (2000), “İlköğretim Okullarında Uygulanan Gözlem Gezisi Yöntemine İlişkin Gezi Planı Model Önerileri”, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(18), 137–147.

KAPTAN, S., *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Tekışık WEB Ofset, 1998.

KARAAĞAÇLI, M., *Öğretimde Yöntemler ve Yaklaşımlar*, Ankara: Pelikan Yayıncılık, 2005.

KARASAR, N., *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti, 1991.

KEMERTAŞ, İ., *Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri*, İstanbul: Birsen Yayınevi Ltd.Şti., 1999.

KIZILÇAOĞLU, A., “İlköğretim Okullarında Bir Kırsal Yerleşmeye Düzenlenecek Gözlem Gezisinde Gerçekleştirilecek Etkinlikler İle Bir Gezi Planı Önerisi”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(9), 1-10, 2003.

KOCAOLUK, F., - KOCAOLUK, M. Ş., *Son Değişikleriyle İlköğretim Programı* 1-8, 36.baskı, İstanbul: Kocaoluk Yayınevi, 2001.

KORKMAZ, N., “Volkan Topografyası Konularının Öğretiminde Gezi-Gözlem Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara: 2006.

KÜÇÜKAHMET, L., *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Gazi Büro Kitapevi, 1989.

-----, L., *Öğretim Programları ve Öğretim-Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Gazi Kitapevi, 1997.

-----, L., *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Alkım Yayınevi, 1999.

MEB., *İlkokul Programı Taslağı*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı İlk Öğretim Genel Müdürlüğü Program Geliştirme Bürosu Yayınları, Yayın No:1, 1962.

-----., *Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile İlgili Kararı S.62.*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1998.

-----., *Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2005.

NAİRN, K., (2005), “The Problem Of Utilizing ‘Direct Experience’ In Geography Education”, *Journal Of Geography In Higher Education*, 29(2), 293–309.

NAS, R., *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Bursa: Ezgi Kitabevi, 2000.

ÖZAY, E., ‘Ortaöğretim Coğrafya Eğitimi ve Öğretiminde Gezi-Gözlem Metodunun Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi ve Diğer Öğretim Metodlarıyla Karşılaştırılması’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: 2003.

ÖZTÜRK, C. – DİLEK, D., *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programları, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: PegemA, 2003.

ÖZTÜRK, C. – OTLUOĞLU, R., *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*, Ankara: PegemA Yayıncılık, 2002.

PACE, S. - TESİ, R., (2002), “Adult’s Perception Of Field Trips Taken Within Grades K–12: Eight Case Studies İn the New York Metropolitan Area”, *Education*, 125(1), 30 40.

SABAN, A., *Öğrenme Öğretme Süreci*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004.

SENEMOĞLU, N., *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, Ankara: Spot Matbaası, 1997.

SERİN, E., “İlköğretim İkinci Kademe Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Gezi- Gözlem Ve İnceleme Yönteminin Uygulanma Durumu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri:2003.

SCARCE, R., (1997), “Field Trips As Short-Term Experiential Education”, *Teaching Sociology*, 25, 219–226.

SÖNMEZ, V., *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı, 1998.

SÖZER, E., *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1034, Eğitim Fakültesi Yayınları No:50, 1998.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı., *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü, 2006.

TOMAL, N. (2004), “Lise Coğrafya Öğretmenlerimizin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri”, *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 1–9.

TURAN, İ. “Sınıf Öğretmenlerinin Yakın Çevre Gözlemleri ve Bu Gözlemlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilere Aktarımı”, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6–9 Temmuz 2004, Malatya.

YAZICI, K., “Sosyal Bilgiler Derslerinde Okuduğunu Anlama Becerilerinin Geliştirilmesinde B-B-Ö (Bildiklerim-Bilmek İstediklerim Öğrendiklerim) Stratejisinin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Karşı Olan Tutumlarına Etkisi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: 2006.

EKLER

Gezi Planları

Geziye katılacaklar listesi

Gezi Raporu

Gezi Resimleri

Başarı Testi

Dilekçeler

GEZİ PLANI			
Okulun Adı	GÜLÜÇ VESİLE DİKMEN İLKÖĞRETİM OKULU		
Gezi Yeri Ve Tarihi	Kdz.Ereğli(Fatin Rüştü Zorlu Demir-Çelik Tesisleri,Usta Mehmetoğlu tersaneleri, TTK Kandilli işletmeleri,Balık hali,Organize sanayi) 28/3/2008		
Gidiş Ve Dönüş Saati	Gidiş: 9 Dönüş:15:00		
Gidilecek Araç ve Sürücü	67 S 8003 Cevdet Sönmez		
Gezi Sorumlusu	İsmail Özkan		
Gidiş Ve Dönüş Yolu	Çetin Abatay Bulvarı, Ereğli-Zonguldak yolu		
Sağlanan Sağlık Malz.	Yara bandı,Pamuk,Sargı bezi,		
GEZİYE KATILACAK SINIFLAR VE ÖĞRENCİ SAYILARI			
Şube	Erkek	Kız	Toplam
6/A	14	14	28
GEZİYE KATILACAK ÖĞRETMENLER: İsmail Özkan, Ali Külah, Hidayet Çetin			
GEZİNİN AMACI: Ekonomik faaliyetleri yerinde gözlemleyip, inceleyerek; konu kazanımlarını edinmek. 1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir.			
GEZİ İÇİN ÖĞRENCİLERE VERİLECEK İNCELEME ÖDEVİ: Üretim aşamalarının incelenmesi, Çalışma koşulları ve işçi kazalarının önlenmesi için alınan tedbirler, Doğal ortamın korunması için alınan önlemler.			
GEZİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: Gezi ile ilgili izlenimlerini, gözlemlerini anlatan kompozisyon yazdırılacak. Hazırlanan anket soruları cevaplanacak.			
İsmail ÖZKAN Gezi Sorumlusu		28/03/2007 Fatma Yıldırım Okul Müdürü v.	
İlçe Milli Eğitim Müdürü			

28/3/2008 TARİHİNDE YAPILACAK
EKONOMİK FAALİYETLERİ YERİNDE İNCELEME VE GÖZLEMLEME
GEZİSİ PLANI

SAAT	FAALİYET
9.00	Öğrencilerin yoklama yapılarak, otobüse bindirilmesi; TTK Kandilli işletmelerine hareket edilmesi.
9.00--9.45	Kdz.Ereğli-Zonguldak yolundan, Kandilli işletmelerine varılması; yol boyunca tarımsal faaliyetlerin gözlemlenmesi, fındık bahçelerinin incelenmesi, yetiştirilen (gözlemledikleri) ve yetiştirilmeyen (gözlemleyemedikleri) ürünleri listelemeleri, tahrip edilen ormanlık alanların incelenmesi.
10.00—11.30	Kömür işletmelerinin incelenmesi, üretim aşamalarının gözlemlenmesi, çalışanların sınıflandırılması, doğal ortamın korunması için alınan önlemlerin listelenmesi.
11.30—12.15	Kömür işletmelerinden ayrılarak, Fatin Rüştü Zorlu Demir-Çelik tesislerine hareket edilmesi, yolculuk boyunca kömür işletmelerinde edindikleri izlenimleri paylaşmaları, yol üzerinde ki (Kepez) yeni sanayi tesislerinin gezdirilmesi.
12.15—13.00	Yemek molası.
13.00—14.00	Fatin Rüştü Zorlu Demir-Çelik tesislerinin gezdirilmesi, üretim aşamalarının gözlemlenmesi, doğal ortamın korunması amacıyla alınan önlemlerin listelenmesi, işçilerin çalışma koşullarının ve iş kazalarını önlemek için alınan önlemlerin gözlemlenerek listelenmesi.
14.00—14.30	Fatin Rüştü Zorlu Demir-Çelik tesislerin ayrılarak balık haline gidilmesi, balıkçılık faaliyetlerinin incelenmesi, avlanan balıkların listelenmesi.
14.30—14.55	Usta Mehmetoğlu tersanelerine gidilmesi, gemi imalatı aşamalarının incelenmesi,
14.55—15.00	Okula dönüş.

İsmail ÖRKAN
Coğrafya Öğr.

Fatma KILDIRIM
Okul Müdürü ✓
İmza - Mühür

28/3/2008 TARİHİNDE YAPILACAK EKONOMİK FAALİYETLERİ YERİNDE
İNCELEME VE GÖZLEMLEME GEZİSİNE KATILACAK ÖĞRETMEN, VE
ÖĞRENCİ LİSTESİ

	ÖĞRENCİ	ÖĞRETMEN	
	ADI SOYADI	ADI SOYADI	GÖREVİ
1.	Mehmet Mazlum	İsmail Özkan	Coğrafya Öğretmeni
2.	Batuhan Tomakin	Ali Külâh	Rehber Öğretmen
3.	Ertan İnal	Hidayet Çetin	Sosyal Bilgiler Öğretmeni
4.	Nurseda Demir		
5.	Taşkın Baydemir		
6.	Gözde Buket Aydın		
7.	Mehmet Yaman		
8.	Volkan Yavuz		
9.	Sena Kalafat		
10.	Volkan Varol		
11.	Neslihan Eroğlu		
12.	Ayşe Nur Demirtaş		
13.	Seranay Atalar		
14.	Furkan Tagrikulu		
15.	M.Fikri Demirtaş		
16.	Semina Deniz		
17.	Umut Demirer		
18.	Fatih Acar		
19.	Enes Yılmaz		
20.	Gülşah Ergül		
21.	Mustafa Tiryaki		
22.	Gamze Merttürk		
23.	Bedirhan Balcı		
24.	Betül Şaşmaz		
25.	Tuğba Ertürk		
26.	Ozan Ölmez		
27.	Beyza Nur Karakuyu		
28.	Birgül Yalçın		

Fatma Yıldırım
Okul Müdürü ✓
İmza - Mühür

GEZİ ETKİNLİK RAPORLARI

Araştırmamızı yapmış olduğumuz ilçemiz Karadeniz Ereğli her ne kadar sanayi ve maden şehri olarak bilinse de, tüm ekonomik faaliyetlerin yoğun olarak yürütüldüğü bir şehirdir. Bu yönüyle bir çok ilden daha gelişmiş bir ekonomik durumu vardır.

İlçenin Karadeniz’e kıyısı olması sonucu balıkçılık faaliyetlerinin de geliştiğini ve önemli bir istihdam alanı yarattığı söylenebilir. Öğrencilerimizi gezi-gözlem ve inceleme etkinlikleri çerçevesinde balıkçı iskelesi ve haline götürdük. Burada avlanan balıkların neler olduğu, avlanma sezonunun ne zaman başlayıp bittiği, günlük avlanan balık miktarı, avlanan balıkların nasıl depolandığı ve dağıtımının nasıl yapıldığı, balıkçılık faaliyetlerini ülke ekonomisine katkısı, bu sektörde ne kadar insanın çalıştığı, bu sektörde çalışan balıkçıların ne gibi sorunlarının olduğu, balıkçılık sektörünün gelişmesi için ne gibi beklentilerinin olduğunu bu etkinlik çerçevesinde ve öğrencilerimizin yapmış oldukları röportajlarla

öğrenilmiştir. Öğrencilerimiz avlanan balıkları incelemişler ve özellikleri hakkında bilgi almışlardır.

Öğrencilerimizi ülkemizde madencilik faaliyetlerini yerinde öğrenmeleri için gezi-gözlem ve inceleme etkinlikleri çerçevesinde kandilli kömür işletmelerine götürdük. Rehberimiz maden mühendisi Ahmet Aker eşliğinde alınan güvenlik önlemleri çerçevesinde öğrencilerimizle işletmenin ilgili birimlerini gezdik. Bu birimlerde çalışan işçileri çalışma anında gözlemledik. Öğrencilerimize çalışan işçilerle ve mühendislerle röportajlar yaptırarak. İşletmenin kısa tarihi sürecini, işletmeyi ilk kimlerin kurup işlettiğini, bu günlere nasıl geldiğini, bölgede kömürün ilk bulunuş öyküsünü yaptıkları röportajlarla öğrendiler. Rehberimiz Ahmet Aker gezi sırasında kömürün oluşumu hakkında bilgiler verdi. Kömür kuyularına geldiğinde kuyular hakkında bilgi aldık; kuyuların derinliği, tünellerin uzunluğu, tünellerin nasıl kurulduğu, havalandırmanın nasıl sağlandığı, kuyularda kaç işçinin

çalıştığı, çalışanların karşılaştıkları riskler ve alınan güvenlik önlemlerin neler olduğu, kömürün yukarı nasıl çıkartıldığı, kömür madeninin ne kadar rezerve sahip olduğu, günlük üretim miktarının ne kadar olduğu gibi sorularımıza işçilerle yapılan röportajlarla cevap bulduk

Yine bu etkinlikler çerçevesinde öğrencilerimiz çıkartılan kömürü yıkanmamış olarak inceleme fırsatı buldular. Yıkanmış haliyle karşılaştırarak farklılıkları ayırt ettiler. Yıkama işleminin nasıl gerçekleştirildiği, yıkanan kömürün ne kadar fire verdiğini öğrendiler.

Kömürün bölge ve ülkemiz ekonomisi için ne öneme sahip olduğu, demir çelik tesislerinin ilimizde kurulmasının bir nedeninin de kömür işletmelerine yakın olması olduğunu yine bu etkinliklerle öğrencilerimize verilen kazanımlar arasındadır.

Öğrencilerimiz, ülkemizde bulunan diğer madenlerin neler olduğunu ve nerelerde çıkartıldığını, madenlerin ülke ekonomisine katkılarını; Maden Mühendisi Ahmet Aker' le yaptıkları röportajlarla öğrendiler.

Öğrencilerimizden Türkiye dilsiz haritasına madenleri işlemeleri istendi, çektikleri fotoğraflarla slayt hazırlamaları ve kömür işletmeleri ile ilgili gezi raporu hazırlamaları istendi.

Öğrencilerimiz bu etkinliklerle; ülkemizde yürütülen ekonomik faaliyetler sırasında doğal ortamda meydana gelen değişimlerin neler olduğunu da somut olarak gözlemlene fırsatı buldular. Kirlenmiş akarsuları, erozyona uğramış arazileri incelediler. Doğal ortamdaki bu bozulmanın ileride canlı hayatına nasıl etki edeceğini tartıştılar. Bu etkinliklerle öğrencilerimizin doğal ortamın korunması konusunda daha yüksek bir bilinç sahibi olmuşlardır.

Öğrencilerimizi Kandilli kömür işletmelerine götürürken, yol boyunca tarlalarda gördükleri ve göremedikleri tarım ürünlerini not almalarını istedik. Güzergahımız üzerinde yer alan Cemaller köyünde mola vererek; öğrencilerden, daha önceden hazırladıkları sorular ışığında köylülerle röportaj yapmalarını istedik. Köylüler eşliğinde öğrencilerimiz, tarım alanlarını ve mera hayvancılığının yapıldığı alanları gezerek, tarlaların bulunduğu arazi yapısını; yetiştirilen ürünleri, ürünlerin yetişme şartlarını, bu ürünlerin dalını, yaprağını, kökünü, fidesini, tohumlarını; arazinin toprak özelliklerini, incelediler. Öğrencilerimiz gerek köylülerle yaptıkları röportajlar gerekse gezi ve incelemeleri sonunda, köy halkının geçim kaynakları, köyde yürütülen ekonomik faaliyetler, yetiştirilen tarım ürünleri, niçin bu ürünleri yetiştirdikleri, mera hayvancılığı ve özelliği, arıcılık faaliyetleri; yürütülen bu faaliyetlerin zorlukları, güzellikleri, tarımsal üretimin miktarı, ürün bedeli, hakkında detaylı bilgi sahibi oldular. Öğrencilerimizden köyde yetiştirilen tarım ürünleri ile

yol boyunca gözlemledikleri tarım ürünlerini karşılaştırmalarını istedik. Bu karşılaştırmalar neticesinde; Cemaller köyü ve çevredeki diğer kırsal yerleşmelerin arazi yapısının, toprak özelliklerinin ve iklim özelliklerinin benzer olmasının aynı ürünlerin yetiştirilmesinde etkili olduğu sentezine ulaşılar. Bu sentezden yola çıkarak tüm Karadeniz bölgesinde ön plana çıkan tarımsal ürünlerin aynı olduğunu ve gözlemleyemedikleri tarım ürünlerinin niçin bu bölgede yetiştirilemediği sorularına cevap buldular.

Yapılan bu gezi-gözlem ve inceleme etkinlikleri sonucunda öğrencilerimiz ülkemizde yetiştirilen tarımsal ürünlerinin; bölgeden bölgeye farklılık gösterdiğini; bunun nedeninin de her bölgenin kendine has ikliminin, toprak yapısının ve yüzey şekillerinin olduğunu kavramışlardır. Öğrencilerimize gezi-gözlem ve incelemeleri sırasında tutmuş oldukları notlardan, internetten ve diğer kaynaklardan yapmış oldukları araştırmalardan yararlanarak dilsiz harita üzerine ülkemizin tarım ürünlerinin dağılışı çizdirilmiştir.

Gezi-Gözlem ve inceleme etkinlikleri çerçevesinde öğrencilerimiz Madenci Gemi Tersanelerine götürülmüştür. Öğrenciler oluşturulan küçük gruplar halinde, alınan güvenlik önlemlerine uyarak, güvenlik bantlarını aşmadan tesisleri gezmişlerdir. Gözlem ve incelemeleri sırasında not almaları istenmiştir. Fotoğraf makineleri olanlardan, hazırlayacakları slaytlar için fotoğraf çekmeleri istenmiştir. Öğrencilerimiz ilk etapta gemi mühendisleri tarafından işletmenin genel birimleri hakkında bilgi almışlar, gemi yapım aşamalarını maket, plan ve projeler üzerinden incelemişlerdir. Bu aşamada işletmenin kuruluşu, çalışma prensipleri, çalışan işçi sayısı, işçi kazalarının önlenmesi için alınan önlemler, işletmenin yıllık üretim kapasitesi, üretilen gemilerin hangi ülkelere gönderildiği, ülke ekonomisine katkısı, yıllık karı ve geleceğe yönelik yapılacak yatırımlar konusunda bilgi sahibi

olmuşlardır. Ayrıca ülkemizde tersanelerin hangi şehirlerimizde gelişmiş olduğunu öğrenerek, ellerindeki Türkiye dilsiz haritası üzerine işlemişlerdir.

Öğrencilerimiz daha sonra bu birimleri küçük gruplar halinde gezerek yapılan çalışmaları yerinde incelemişlerdir. Burada işçilerin çalışma koşullarını, almış oldukları güvenlik önlemlerini, iş sırasında kullanmış oldukları alet ve makinelerin neler olduğunu gözlemleyip inceleme olanağı bulmuşlardır. İşçilerle röportaj yaparak işin zorluk ve kolaylıkları hakkında bilgi almışlardır.

GEZİ RESİMLERİ

Deney gurubu öğrencilerimizin okuldan ayrılışları

Deney gurubu öğrencilerimizin yolculuk sırasında ki meraklı bekleyişleri

Öğrencilerimizin, rehber eşliğinde Madenci Gemi Tersaneleri gezmeleri.

Öğrencilerimizin, Madenci Gemi Tersanelerinin gezilmesi sırasında ki mutlulukları.

Öğrencilerimizin, gözlem ve incelemelerini arkadaşlarıyla paylaşmaları.

İşçilerin çalışma anında gözlemlenmesi.

Gemi mühendisi ile yapılan röportajlar.

Ernak sac büküm tesislerinin gezdirilmesi, çalışan makinelerin gözlemlenmesi.

Öğrencilerimizin güvenlik şeridi boyunca çalışan makineleri incelemeleri.

Öğrencilerimizin, işçileri çalışma sırasında gözlemlmeleri, röportajlar yapmaları.

Öğrencilerimizin işletme yöneticileriyle yapmış oldukları röportajlar.

Öğrencilerimizin meraklı bakışlarla işletmenin ilgili bölümlerini gezmeleri.

Öğrencilerimiz organize sanayi bölgesini gezerken.

Oto bakım ve onarım atölyelerinin incelenmesi, çalışanlarla yapılan röportajlar.

Öğrencilerimizin balık halini gezmeleri, avlanan balıkları incelemeleri.

Balık depolarının incelenmesi.

Fındık bahçelerinin gezilmesi, fındık ağaçlarının incelenmesi.

Öğrencilerimiz, ilgileri doğrultusunda doğal ortamı keşfediyor. Çiçek toplayan bir gurup öğrenci.

Maden Mühendisi Ahmet Aker, Kandilli işletmelerinde öğrencilerimizi karşılıyor.

Öğrencilerimize, kandilli işletmelerinin gezdirilmesi.

Guruplar halinde işletmenin ilgili birimlerinin gözlemlenmesi.

Bakım atölyelerinde çalışan işçilerin gözlemlenmesi.

Gezi etkinliklerimizde öğrencilerimizin yüzlerine yansıyan mutlulukları.

Öğrencilerimizin dikkatini çeken ve uzun bir süre gözlemledikleri kömür vagonlarının madene inen rayları.

Öğrencilerimiz madenden çıkmakta olan vagonları izlerken.

Ahmet Aker' le yapılan röportajlar.

İlgili ünitelerin gezilmesi.

İlgili ünitelerde çalışan makinelerin incelenmesi, çalışma usullerinin öğrenilmesi.

İşletmenin tüm önlemlere rağmen çevreye vermiş olduğu zararların gözlemlenmesi.

İşletme atıklarının akarsularımıza vermiş olduğu zararların gözlenmesi.

KONTROL GRUBUNDA UYGULANMIŞ ETKİNLİK PLANLARI

ETKİNLİK: 1

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
YAKLAŞIK SÜRE	40 + 40 + 40 + 40 dk.
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÜNİTE	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
TEMEL BECERİLER	Araştırma, girişimcilik
KAZANIMLAR	Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetleri ilişkilendirerek bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir.
KAVRAMLAR	Ekonomi, Ekonomik kaynak, Hayvancılık, Sanayi, Ticaret, Tarım, İstatistik, Ormancılık, Madencilik
SÜREÇ 1. Öğretmenin Türkiye’de yer alan kaynakları bulundukları bölgelerle birlikte açıklaması. 2. Bu kaynaklardan yararlanılarak ne tür ekonomik faaliyetlerin yapılabileceği sorusunun yöneltilmesi. 3. Öğrencilerden alınan yanıtlardan da yola çıkılarak ülkemizdeki ekonomik faaliyetlerin ortaya konması. 4. Öğretmenin öğrencilerden bu ekonomik faaliyetlerin ülkemiz için önemini araştırmalarını istemesi. 5. Ülkemizde yer alan kaynakların, ekonomik faaliyetlerin ve bunların ülke ekonomisindeki yerinin tartışılması.	

ETKİNLİK: 2

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
YAKLAŞIK SÜRE	40 + 40 dk.
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÜNİTE	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
TEMEL BECERİLER	Araştırma, eleştirel düşünme, yaratıcılık
KAZANIMLAR	Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak, yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlar
KAVRAMLAR	Ekonomik faaliyet, yatırım, pazarlama

SÜREÇ 1. Türkiye'nin coğrafi özelliklerinin (yeryüzü şekilleri, iklim, yerüstü ve yer altı kaynakları...) öğretmen tarafından kısaca açıklanması. 2. Öğrenci çalışma kitabında yer alan ve proje hazırlama aşamalarının yer aldığı etkinlik izlenerek öğrencilerin burada yer alan sorulara yanıt vermelerinin istenmesi. 3. Gönüllü öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtları sınıfla paylaşmaları. .

ETKİNLİK: 3

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
YAKLAŞIK SÜRE	40 + 40 + 40 dk.
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÜNİTE	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
TEMEL BECERİLER	Araştırma, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.
KAVRAMLAR	Vergi, kazanç, vatandaşlık, devlet, hizmet, iç ticaret, dış ticaret, kuruluş, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, gelir vergisi, alış veriş fişi, fiyat
SÜREÇ 1. Ders kitabından konu ile ilgili bölümün okunması. 2. Ders kitabındaki ilgili bölümden yola çıkılarak, fiş almanın neden gerekli olabileceğinin öğrencilere sorulması. 3. Anne, babalarının ne tür vergiler verdiklerini sormalarının ve aldıkları yanıtları defterlerine yazmalarının istenmesi. 4. Öğrenci çalışma kitabında konu ile ilgili olarak yer alan soruların yanıtlanması. 5. Alınan yanıtların ders kitabındaki bölümden de yararlanılarak değerlendirilmesi.	

ETKİNLİK: 4

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
YAKLAŞIK SÜRE	40 + 40 + 40 dk.
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÜNİTE	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
TEMEL BECERİLER	Araştırma, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	Ekonominin gelişmesine katkısı olan kurum ve kuruluşları tanıır.
KAVRAMLAR	Kurum, kuruluş, ekonomik katkı, ekonomik faaliyet, tüccar, ürün, çiftçi, sanayi odası, nüfus göçü, imalathane, endüstri, endüstriyel faaliyet, insan gücü
. SÜREÇ - Ekonominin gelişmesine katkısı olan kurum ve kuruluşların neler olduğunu sorulması. - Ders kitabından ilgili bölümün okunması. - Ders kitabındaki metin hakkında sınıfta konuşulması. - Öğrenci çalışma kitabında yer alan alıştırmaların yapılması.	

ETKİNLİK: 5

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
YAKLAŞIK SÜRE	40 + 40 dk.
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÜNİTE	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
TEMEL BECERİLER	Araştırma, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır.
KAVRAMLAR	Doğal kaynak, çöl, orman yangını

SÜREÇ 1. Öğrencilere doğal yaşam hakkında neler bildiklerinin sorulması. 2. Gelecekte dünyanın nasıl bir sonla karşılaşabileceğini anlatan resimlerin gösterilmesi. 3. Resimler hakkında konuşulması. 4. Ders kitabından konu ile ilgili bölümün okutulması. 5. Öğrenci çalışma kitabında yer alan alıştırmaların yapılması.
--

ETKİNLİK: 6

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
YAKLAŞIK SÜRE	40 + 40 dk.
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÜNİTE	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
TEMEL BECERİLER	Araştırma, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirir.
KAVRAMLAR	Girişimcilik, başarı, katkı, sanayileşme, maaş, sermaye, üretim, firma
SÜREÇ 1. Nitelikli insan gücü kelimesinin anlamının tartışılması. 2. Öğrencilere is arayan bir yakınlarının olup olmadığının sorulması. 3. İş arayanların nerelere başvurduklarını bilip bilmediklerinin sorulması. 4. Nitelikli bir çalışan da ne tür özelliklerin bulunması gerektiği konusunun tartışılması. 5. Öğrenci çalışma kitabında konu ile ilgili etkinliğin yapılması.	

ETKİNLİK: 7

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
YAKLAŞIK SÜRE	40 + 40 dk.
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÜNİTE	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI
TEMEL BECERİLER	Araştırma, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.
KAVRAMLAR	Meslek, beceri, kişilik özelliği, ilgi, iletişim, bilim adamı, teknoloji
SÜREÇ 1. Öğrencilere gelecekte ne olmayı planladıkları sorusunun yöneltilmesi. 2. Bu soruya verdikleri yanıt doğrultusunda öğrenci çalışma kitabında konu ile ilgili olarak yer alan, “Meslek Seçimi” adlı etkinliğin yapılması. 3. Öğrencilerden seçmeyi planladıkları meslek ile ilgili araştırma yapmalarının ve elde ettikleri sonuçları bir kağıda yazmalarının istenmesi. 4. Öğrencilerin yapmış oldukları araştırma sonuçlarının sınıfta tartışılması.	

TEST SORULARI

1. İklim özellikleri dikkate alındığında, Kdz.Ereğli'de en çok yetiştirilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Fındık
- b) Buğday
- c) Pirinç
- d) Narenciye

2. Kdz.Ereğli'de aşağıdaki sanayi tesislerinden hangisine rastlanmaz?

- a) Demir ve Çelik tesisleri
- b) Gemi sanayi tesisleri
- c) Saç büküm tesisleri
- d) Otomotiv sanayi tesisleri

3. Kdz.Ereğli'de, tarıma bağlı olarak aşağıdaki sanayi tesislerinden hangisinin daha fazla gelişmesi beklenir?

- a) Makarna Fabrikaları
- b) Ayçiçek Yağı Tesisleri
- c) Fındık işletmeleri
- d) Un Fabrikaları

4. Taşkömürü aşağıda verilen illerimizden hangisinde çıkarılır?

- a) Artvin
- b) Zonguldak
- c) Batman
- d) Kütahya

5. Ekonomik gelişmişliğin en önemli göstergelerinden biri de sanayidir. Bununla birlikte sanayi kuruluşlarının çevreye vermiş olduğu zararlarda vardır.

Aşağıdakilerden hangisi sanayi kuruluşlarının çevreye vermiş olduğu zararlar arasında gösterilemez?

- a) Erozyona bağlı olarak toprak kayıpları
- b) Hava kirliliği
- c) Su kirliliği
- d) Toprak kirliliği

6. Kdz.Ereğli'de sanayi tesislerinin gelişmesinde aşağıdaki faktörlerden hangisi etkili olmamıştır?

- a) Enerji kaynaklarına (kömür) yakınlık
- b) Ulaşım ağının gelişmiş olması.
- c) Sosyal ve kültürel faaliyetlerin yoğunluğu.
- d) Pazarlama imkanlarının kolaylığı.

7. Kdz.Ereğli ilçesi için aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- a) Ticaret gelişmiştir.
- b) Sanayi gelişmiştir.
- c) Turizm hizmetleri gelişmiştir.
- d) Sosyal ve kültürel faaliyetler gelişmiştir.

8. Ekonomik gelişmişliğin bir göstergesi de sanayidir. Bir ilde veya bir ilçe de sanayi faaliyetleri ne kadar yoğunsa, gelişmişlik o kadar fazla; ne kadar azsa gelişmişlik o oranda az olur.

Buna göre aşağıda verilen illerden hangisi daha fazla gelişmiştir ?

- a) Düzce
- b) Zonguldak
- c) Çankırı
- d) Kastamonu

9. Vergi vermek bir vatandaşlık görevidir.Devlet topladığı vergilerle vatandaşlarına çeşitli hizmetle götürür.

Aşağıdakilerden hangisi bu hizmetlerden biri değildir?

- a) Turizm hizmetleri
- b) Güvenlik hizmetleri
- c) Sağlık hizmetleri
- d) Eğitim hizmetleri

10. Aşağıda verilen faaliyetlerden hangisi hizmetler sektörü içerisinde yer almaz?

- a) Eğitim faaliyetleri.
- b) Sağlık faaliyetleri.
- c) Turizm faaliyetleri.
- d) Balıkçılık faaliyetleri.

11. Ticaret, üretilen malın alınıp satılması olarak ifade edilir.Buna göre Zonguldak ilinde aşağıdaki ticari faaliyetlerden hangisinin daha fazla gelişmesi beklenir?

- a) Pamuk-Pamuklu dokuma
- b) Süt ve süt ürünleri
- c) Kömür ve çelik
- d) Tahıl ve un

12. Ekonominin gelişmesinde yardımcı olan bir çok kuruluş vardır. Aşağıdakilerden hangisi ekonominin gelişmesi için kredi sağlayan kuruluşlardan biridir?

- a) Sendikalar
- b) Ticaret Odaları
- c) Sanayi Odaları
- d) Bankalar

13. Aşağıdakilerden hangisi tarımsal üretimin arttırılması için faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarımız arasında gösterilemez?

- a) Toprak Mahsulleri Ofisi
- b) Ziraat Bankası
- c) Tarım Kredi Kooperatifleri
- d) Ankara Ticaret Odası

14. Sanayi faaliyetleri arasında her türlü dayanışma ve ortaklığın planlı bir şekilde yürütülmesi için oluşturulan kuruluşlara ne ad verilir?

- a) Ticaret Odaları
- b) Sanayi Odaları
- c) ihracatçılar Birliği
- d) Otomobilciler Federasyonu

15. Sanayi Odaları, farklı sanayi kollarının bir araya gelmesiyle oluşan kuruluşlardır. Aşağıdaki üretimlerden hangisi bu kollar arasında gösterilemez?

- a) Demir-Çelik
- b) Plastik
- c) Kömür
- d) Otomotiv

16. Su, canlı hayatının devamı için vazgeçilmez öneme sahip doğal bir kaynaktır. Kullanılabilir su miktarının her geçen gün azalması, bir çok sorunu da beraberinde getirmektedir.

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi bu sorunlara bir örnek değildir?

- a) Kıyı turizminde artış
- b) Salgın hastalıklarda artış
- c) Kültür balıkçılığının azalması
- d) Tarımsal üretimde azalmalar

17. Ormanlarımız ÷lkemizin milli serveti olmasına rağmen, yangınlar, tarla açma, hayvan otlatma, yerleşim yerleri kurma gibi nedenlerle sürekli olarak azalmaktadır. Aşağıdakilerden hangisi ormanlarımızın yok olmasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek sorunlardan biridir?

- a) Erozyona bağlı olarak toprak kayıplarının artması
- b) Verimli tarım topraklarının azalması
- c) Mera hayvancılığının azalması
- d) Küresel ısının artması

18. Doğal kaynaklarımızı korumak amacıyla aşağıdakilerden hangisi yapılamaz?

- a) İhtiyaç oranında tüketim
- b) Sanayi kuruluşlarını kapama
- c) Geri dönüşüm malzemelerini değerlendirme
- d) Yenilenebilir kaynaklara öncelik verme

19. Aşağıdakilerden hangisi sanayi kuruluşlarının çevreye verdiği zararları en aza indirmek amacıyla almaları gereken önlemlerden değildir?

- a) Fabrika bacalarına filtreler takmak.
- b) Atıklarını ayrıştırarak en aza indirmek.
- c) Yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik vermek.
- d) Atıklarını denize bırakmak.

20. Kdz.Ereğli'de tarımsal üretimi attırmak amacıyla aşağıdakilerden hangisi yapılmamalıdır?

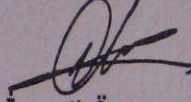
- a) Doğal gübre kullanımı arttırılmalıdır.
- b) Mera ve ormanlık alanlar tarıma açılmalıdır.
- c) İklim özelliklerine uygun ürünler yetiştirilmelidir.
- d) Kaliteli bitki tohumları kullanılmalıdır.

20

GÜLÜÇ VESİLE DİKMEN İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜ NE
Kdz.EEĞLİ

Okulunuz 6/A sınıfında okumakta olan 28 öğrencinizle 28/3/2008 tarihinde ekonomik faaliyetleri yerinde incelemek amacıyla (Fatin Rüştü Zorlu Demir-Çelik Tesisleri,Usta Mehmetoğlu tersaneleri,TTK Kandilli işletmeleri,Balık hali,Organize sanayi) gezi düzenlemek istiyorum.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

27.2.2008

İsmail Özkan
Coğrafya Öğr.

Ekler:

- 1.Gezi planı
- 2.Gezi etkinliği
- 3.Veli izin belgesi
4. Araç ve şoför bilgileri

Kayda
27.02.2008
K.No: 175

T.C
KDZ. EREĞLİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.67.04.03.060/ 1178
Konu : Gezi

03-03-2008

GÜLÜÇ VESİLE DİKMEN İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 27/02/2008 Tarih ve 400/80 sayılı yazınız.

Kaymakamlık Makamının 29/02/2008 tarih ve 060/1097 sayılı Onayı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Nuri ANDİÇ
Müdür a.
Şube Müdürü

EKİ:

1 Ad. Olur

Hükümet Köşkü
67300 Ereğli/ZONGULDAK
Tel : (0372) 3237370
Faks : (0372) 3237372
Cep : 05058025178-79
www.kdz.eregli.meb.gov.tr

EĞİTİM
%100
DESTEK

EĞİTİMDE REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

www.ogretimdeistik.meb.gov.tr www.haydikizler.org

T.C
KDZ.EREĞLİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM:4.67.04.03.060/
Konu : Gezi

1097

29-02-2008

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

İlçemiz Gülüş Vesile Dikmen İlköğretim Okulu Müdürlüğünün 27/02/2008 tarih ve 400/80 sayılı yazılarında; Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi Coğrafya Öğretmeni İsmail ÖZKAN başkanlığında , Okul öğretmenleri Ali KÜLAH ve Hidayet ÇETİN denetimi ve gözetiminde sürücü Cevdet SÖNMEZ yönetimindeki 67 S 8003 plakalı araç, sürücü ile ekli listede adı soyadı yazılı 28 öğrenci ile 28/03//2008 günü 09:00-15:00 saatleri arasında Erdemir Fabrikası-Mehmet USTAOĞLU Tershanesi, TKK Kandilli İşletmeleri,Balık Hali ve Organize Sanayi'ye gezi düzenlemek istedikleri belirtilmekte olup; gerekli belgeleri içeren dosya ilişikte sunulmuştur.

Adı geçen Okul Müdürlüğünün bu isteği uygun görülmüş olup; Makamlarımızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınızı arz ederim.

Nuri ANDIÇ
Şube Müdürü

29/02/2008
OLUR

Turan AKPINAR
Milli Eğitim Müdürü

EKİ:-

1- Ad. Dosya

Hükümet Köşkü
67300 Ereğli/ZONGULDAK
Tel : (0372) 3237370
Fak : (0372) 3237372
Cep : 05058025178-79
www.kdz.eregli.meb.gov.tr

EĞİTİM
%100
DESTEK

EĞİTİMDE REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

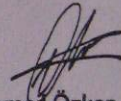

A.İ.B.Ü.
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

BOLU

Sosyal Bilimler Enstitüsü 10114036512 numaralı öğrencisiyim. 'İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi Gözlem ve İncelemenin Yeri ve Önemi' adlı tez çalışmamın uygulama aşamasındayım. Zonguldak İli Kdz.Ereğli İlçesi Güllüç Vesile Dikmen İlköğretim Okulu'nda uygulama yapabilmem için Zonguldak Valiliğinden gerekli izinlerin alınması gerekmektedir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İsmail Özkan

Adres:
Güllüç Örencik Mah.Aldemir Cd.Akyüz Apt.NO:10
Kdz.Ereğli/ ZONGULDAK

EKLER:

- 1.Uygulama raporu
- 2.Tez önerisi
- 3.Başarı testi

UYGUNDUR

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. M. Yılmaz
07.03.2008

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
İlköğretim Bölümü Başkanlığı

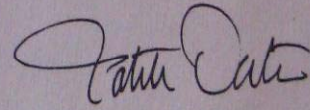
SAYI : B.30.2.ABÜ.0.6S.00.00/400- 133
KONU : İzin

07.03.2008

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bölümümüz Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden İsmail ÖZKAN'ın tez çalışması için Zonguldak Kdz.Ereğli İlçesi Güllüç Vesile Dikmen İlköğretim Okulunda uygulama yapmak istediğine dair dilekçesi ve ilgili belgeleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gerekli iznin alınabilmesi için gereğini arz ederim.

Doç.Dr.Salih ATEŞ
Bölüm Başkanı

EKLER

- Ek 1: Dilekçe
- Ek 2: Uygulama Raporu
- Ek 3: Tez Öneresi
- Ek 4: Başarı Testi

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
 Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

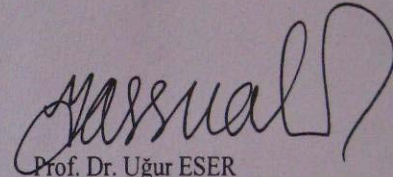
SAYI : B.30.2.ABÜ.0.E1.00.00.400- **186**
 KONU : Araştırma İzni

07/03/2008

ZONGULDAK VALİLİĞİ
 (İl Milli Eğitim Müdürlüğüne)

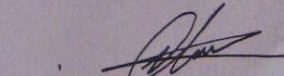
Enstitümüz, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bilim dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden İsmail ÖZKAN' ın, "**İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi Gözlem ve İncelemenin Yeri ve Önemi**" isimli tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Zonguldak İli Kdz. Ereğli İlçesinde bulunan Gülüş Vesile Dikmen İlköğretim Okulu 6. sınıf öğrencilerine yönelik anket uygulamak istemektedir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

 Prof. Dr. Uğur ESER
 Enstitü Müdürü

EKLER :

- 1- Test Soruları (4 sayfa)
- 2- Araştırma Önerisi (5 sayfa)
- 3- Gezi Planı (3 sayfa)
- 4- Gezi ve İnceleme Listesi (1 sayfa)
- 5- Dilekçeler (14 sayfa)
- 6- Dilekçe (1 sayfa)

 İSMAIL ÖZKAN

07/03/08 Bil. İslt. : S. KAYA (S.K.)
 07/03/08 Ens. Sek. : Ö. AKAY (Ö.A.)

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı	İsmail ÖZKAN
Doğum Yeri ve Yılı	Ankara-03.01.1977
Sürekli Adresi	Gülüş Örencik Mh. Aldemir Cd. Akyüz Apt. No:10 Karadeniz Ereğli
Yabancı Dili	İngilizce
İlköğretim birinci kademe	Kozayağı Köyü İlköğretim Okulu 1988
İlköğretim ikinci kademe	Hüseyin Güllü Ceylan Orta Okulu 1992
Ortaöğretim	İskitler Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 1995
Lisans	Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Programı 2000
Yüksek Lisans	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı 2009
Çalışma Hayatı	
	Hendek Hacimbey İlköğretim Okulu 2000-2001
	Hendek Sukenarı İlköğretim Okulu 2001-2002
	Hendek Yeşilvadi İlköğretim Okulu 2002-2004
	Karadeniz Ereğli Çiğdemli İlköğretim Okulu 2004-2005
	Karadeniz Ereğli Gülüş Vesile Dikmen İlköğretim Okulu 2005-2005
	Karadeniz Ereğli Kız Teknik ve Meslek Lisesi 2005-.....